

מחברים

גליץ ע"א | פרשת פקודי | תשפ"ב

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישראל

זמני כניסת ויציאת שבת קודש:			ירושלים			בני ברק			ניו יורק			לונדון		
כניסת השבת	יציאת השבת	רבנו חם	כניסת השבת	יציאת השבת	רבנו חם	כניסת השבת	יציאת השבת	רבנו חם	כניסת השבת	יציאת השבת	רבנו חם	כניסת השבת	יציאת השבת	רבנו חם
17:03	18:16	18:57	17:18	18:18	18:54	17:32	18:41	19:03	17:30	18:37	19:01			

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

דין וחשבון רק במצוה

אלה פקודי המשכן וגו' (לח, כא). ובמדרש (שמו"ר פר' נא, ד) למה עשה עמהם חשבון וכו' אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים אחריו וכו' אמר להם בואו ונעשה חשבון.

אבל ממעשה העגל לא דרשו חשבון... ואומרים העולם "בדרך צחות" שמדה זו נשארה בתוכנו, שמגבאי צדקה וחסד דורשים תמיד חשבון מדויק, אולם ממקבצי זהב וכסף "לעגל", אין דורש ואין מבקש חשבון.

אמנם יש להמליץ בזה טוב על ישראל, שהנקודה הפנימית שבלב יהודי, והרצון האמיתי שלו - הוא לעשות רצון קונו (וכמו שביאר הרמב"ם פ"ה מהל' גירושין ה"ב), ובמילא, כשאדם נותן מכספו למטרה טובה, רוצה הוא שכל פרוטה ופרוטה תלך למטרה הקדושה, למען תהיה לו לזכות.

אבל כשהיצר משיא אותו לתת "לעגל", נפשו עליו תאבל בפנימיות הלב על שעבר רצון קונו, ואינו מקפיד אם הגבאים ישימו מכספו בכליהם, ויקנוהו במשיכה.

אזנים לתורה

לזיכרנו לבנין ביהמ"ק כמו העני - כבר מזמן נושענו

אלה פקודי המשכן משכן העדת (לח, כא). וברש"י ב' פעמים משכן רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהם של

למה נקרא שמו "בית המדרש"?

משכן העדת (לח, כא). וברש"י עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, שהרי השרה שכנתו ביניהם.

מעשה בשבעה טובי הקהל שע"י בית המדרש הגדול בוויילנא, שנמנו וגמרו להתקין תקנה שלא להרשות לדרשנים מגידי מישורים לדרוש בבית המדרש הגדול, שמתוך שמקהילים קהילות לדרשותיהם הם מפריעים לשיעורים הקבועים.

שאל הגה"ק רבי יוסף חיים זונגפלד רבה של ירושלים, הלא הקדוש ברוך הוא כידוע גם כן מקיים את התורה, ואם כן נשאלת השאלה כביכול, מכאן שהקב"ה לקח מאתנו את ביהמ"ק למשכון עבור עונותינו, הא משכון צריכין להחזיר כל לילה, ואנו כבר מחכים קרוב לאלפים שנה.

ותירץ רואים מזה, שאם היינו מחכים ומצפים לבית המקדש לפחות כמו שהעני מחכה להכר שלו - אז בודאי ה' הקדוש ברוך הוא כבר בונה בית המקדש.

דף על הדף (ב"מ קיד:)

מסד חסידי לפרשת השבוע עמ' ט"ז

עמ' ז'

פניני אביר יעקב

זצ"ל אבד"ק זאלקווא יצ"ו בוינה, ועבר דרך הבית תפילה, וראה תבניתו שהיא כבית תפילה של הגויים, ובהביטו לקראת שער החיצוני שחרוט עליו הפסוק "וכבוד ה' מלא את המשכן", פנה למלוויו ואמר, לדעתי היה יותר נכון לחרוט על השער החיצוני את סוף הפסוק "וְלֹא יָכֹל מִשָּׁה לְבֹא אֶל אֹהֶל..."

החתן שהתעקש שיראו לו פסוק מפורש...

את קלעי החצר (לט, מ). הרמ"א (אבה"ע ס' סא סעיף א) כתב יש אומרים לעשות החופה תחת השמים לסימן טוב שיהיה זרעם ככוכבי השמים.

פעם אחת התעקש חתן עם הארץ ולא רצה ללכת לחופה שהיתה בחצר בית הכנסת, עד שיראו לו 'מפורש בתורה' שכן צריך להיות.

הוציא המרא דאתרא חומש והראה לו בפרשה דידן בפסוק את קלעי החצר - כלה בחצר, ונענה החתן והסכים מיד לצאת לחצר אל החופה.

אלופי יהודה (להגה"צ רבי דוד יהודה פריינד אבד"ק סאסרענן וראה שם מה שביאר באריכות על דרך האמת)

ובספר תורה, צריך עשרה, ולטבול במקום טהרה, מפני שאין דבר שבקדושה פחות מעשרה ע"ל.

והוא דבר חדש ונפלא דכתיבת האזכרות בסת"מ צריכה עשרה, ולא מצינו כן בשום מקום. ועיקר הדיוק שדקדק מלשון ויכתבו שהוא לשון רבים, לכאורה תמוה שהרי כל הפרשה נאמרה בלשון רבים ויעשו את ציץ וגו' ויתנו עליו פתיל וגו' ולעיל כתיב (שמות לט, כז) ויעשו את הכתנת וגו', דקאי על העושים דעלמא.

להורות נתן - בפרשתנו

צריך לחרוט על השער את סוף הפסוק...

וכבוד ה' מלא את המשכן ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד (מ, לד-לה).

בעיר המלוכה וינה הקימו המשכילים אשר פרקו מעליהם עול התורה ובנו להם בית תפילה כדמות ותבנית בית תפילה של הגויים, ועל השער החיצוני חרטו באותיות זהב את הפסוק "וכבוד ה' מלא את המשכן", כאילו בית הכנסת החדש מלא כבוד ה'.

פעם ביקר הגאון הגדול ר' צבי הירש חיות

שלח אליהם הגר"א שליח, והזמין לביתו. אמר להם: המשכן הזה שנבנה לה' ביד משה, לא נקרא משכן אלא בשביל ששכנה בו השכינה, ולא שכנה בו השכינה אלא בשביל 'לוחות העדות' ששוכנו בארון העדות, ככתוב 'אלה פקודי המשכן - משכן משכן העדות.

אף בית המדרש אינו נקרא "בית המדרש" אלא על שם הדרשות שדורשים בו, ומגדלים בו תורה ומוסר, עכשיו אם אתם מקיימים תקנתכם נמצא שאין דרשה ואין בית המדרש.

במשנת רש"י - בפרשתנו

האם צריך עשרה בכתיבת שם הוי"ה

ויעשו את ציץ נזר הקדש זהב טהור ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה' (לט, ל).

בספר מושב זקנים עה"ת לבעלי התוספות ז"ל כתב וז"ל, הקשה החסיד מהו ויכתבו וכי כאחד היו יכולים לכתוב, ותידין משום דהוצרכו לכתוב השם והוצרכו ל' לעמוד על גביו כדי לכיין יחד. מכאן היה אומר החסיד, אדם שכותב אזכרות במזוזה ובתפילין

סגולת השבוע

סגולה לעת צרה להתחזק באמירת ק' ברכות בכל יום

מובא בחז"ל שמאה ברכות תיקן דוד המלך ע"ה בעת המגפה, שבכל יום היו מתים מירא"ל מאה אנשים, בא דוד ותקן להם מאה ברכות, כיון שתקנם נעצרה המגפה (במדבר רבה פרשה יח, ובטור או"ח סימן מו בשם רב נטרונאי גאון).

ומסופר על הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל שהיה מייעץ בעת צרה להתחזק במאה ברכות בכל יום. והוה עובדא שהגיע אליו תלמיד חכם שנחלה ל"ע ושאלו כיצד לעודד רחמים על עצמו להתרפאות מחוליו, וענהו הגרש"ז זצ"ל אומר לך מה הייתי עושה בעצמי במצב כזה, הייתי מחזק עצמי באמירת מאה ברכות, שהמילה ברוך תהיה כמו שצריך, מילת אתה כמו שצריך, וכן אמירת השם כמו שצריך, ואם אצליח בזה עבורי זה דבר הכי גדול.

ובעת שאמר הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל דברים אלו נעשו פניו אדומים ובווערים כאילו זה עתה מזכיר את השם. וידוע שהיו באים להאזין לברכותיו לברכת המזון ואשר יצר' שהיה מכין בכונה עצומה ופניו לוהטות בהזכרת ה' (ספר מאה ברכות כהלכתה עמ' כא).

בספר ליקוטי יהודה מביא בשם זקינו הרה"ק החידושי הרי"ם רמז נפלא בפרשתינו בגדל אמירת ק' ברכות, בפסוק "מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן" (לה, כז) אא"ז החידושי הרי"ם אמר: מאת אדנים הוצרכו למשכן ומאה ברכות צריך האדם לברך בכל יום, (ראה בבעל הטורים כאן), וכמו שהאדנים היו היסודות של המשכן, כן הגם הברכות היסודות של קדושת ישראל, של קדושת כל יהודי ויהודי, אדן מלשון אדנות, וע"י הברכה מעידים שהקב"ה הוא האדון של הבריאה כולה, מאת הברכות הרי הם ממלאים את מאת האדנים למשכן של כל יהודי עכ"ד הנפלאים.

עמוק בליבו.

...

22 שנה קדימה:

החולה שענתה לשם 'נועה מרקוביץ' התקבלה לטיפול במרכז הרפואי הגדול. אביה 'אייב לוינסטיין', כלומר 'אברהם לוינסטיין', מלווה את הבת שלו - אשה בת 40 שלקתה במחלה הנוראה. תיכף יראה אותה ראש המחלקה, רופא מוכשר בתחומו, מיוחד מאין כמוהו. קוראים לו ד"ר גייקוב (...)

ברגע הראשון היה מדובר מבחינתו בעוד תיק-רפואי, אך עד מהרה הוא מחבר את השמות 'נועה' ואת שם הנעורים של החולה 'לוינסטיין', ומבין שכנראה זו אותה ילדה שמגה לו את השוקן החם באותו לילה סגרירי. כמה שאלות והוא יודע: זהו זה!

החל מרגע זה הוא נחוש לעשות הכל, אבל הכל, כדי להשיב טובה תחת טובה. הוא מפיח ברופאים ובצוות תקוה להתאמץ יותר. הוא משיג תרופות יקרות שאינן ממומנות על ידי בית-החולים, הוא דואג לטיפולים הטובים ביותר.

למרות הכל מצב החולה לא משתפר. את התשלומים הוא דוחה שוב ושוב, עד להתבררות המצב. ד"ר גייקוב לא מרים ידיים. הוא מאתר רופאים בעלי שם עולמי, ודואג שהם ייכנסו לעובי הטיפול. יותר משנה חולפת,

ומסתבר שהמאמצים נושאים פרי: החולה הולכת ומבריא!

...

ויהי-היום והחולה כבר בריאה. עומדת להשתחרר מבית-החולים לבעלה, לילדיה ולהוריה שממתינים בעיניים כלות ליום הזה.

לפני השחרור מוגשת החשבונית. דף ארוך עם פירוט טיפולים וסכומים שהרבה מעל ומעבר ליכולות הכלכליות של המשפחה. בשורה של הסך-הכל מופיע משהו מודגש: לתשלום 00.00 - שולם במלאו על ידי כוס שוקן חם

גל איש לרעהו

ברגע הראשון היה מדובר מבחינתו בעוד תיק-רפואי, אך עד מהרה הוא מחבר את השמות 'נועה' ואת שם הנעורים של החולה 'לוינסטיין', ומבין שכנראה זו אותה ילדה שמגה לו את השוקן החם באותו לילה סגרירי. כמה שאלות והוא יודע: זהו זה! החל מרגע זה הוא נחוש לעשות הכל, אבל הכל, כדי להשיב טובה תחת טובה. הוא מפיח ברופאים ובצוות תקוה להתאמץ יותר. הוא משיג תרופות יקרות שאינן ממומנות על ידי בית-החולים, הוא דואג לטיפולים הטובים ביותר.

ל"תפוח - הגדול", העיר ניו-יורק, יש "חצר אחורית" בדמות פרברים בהם חיים עניים לא מעטים. בעבר התגוררו שם גם הרבה יהודים.

גייקוב היה בן-בכור למשפחה ענייה שלא הצליחה לספק אפילו את צרכיה הבסיסיים. וכך מצא את עצמו הנער הצעיר מתדפק על דלתות בתי-יהודים ומבקש נדבות. זה נותן דולר זה נותן שנים וזה מספר סנטים. פרוטה לפרוטה מצטרפת, ובכלל-ערב היה חוזר הביתה עם סכום לא-מבוטל שסייע לכלכלת הבית - ובעצם ל"החיאת" אחיו ואחיותיו הקטנים.

חלומו היה: להיות-רופא! תפקיד שלצד המעמד הנכבד שלו גם מגלם בתוכו נתינה, עזרה-לזולת והצלחת חיים.

הוריו היו שותפים לחלומו. בכל ערב היה אביו מכניס מספר מטבעות לקופת-חסכון, על מנת שבבוא העת יהיה במה להתחיל לממן עבורו את לימודי הרפואה.

אבל החלום העתידי לא הצליח להמתיק את ההווה המר. החורף בניו-יורק קשה מנשוא, וגייקוב נאלץ להמשיך ולכתת את רגליו בכפור ובשלג על מנת לקבץ נדבות. בגדיו היו מרופטים ולא מחממים, רעד תמידי שלט בו ולא פעם הפכו שפתיו לכחלחלות. גם הרעב היה בא לפעמים להתארח אצלו...

...

"לוינסטיין פֶּמִילי" הכריז השלט על דלת הבית. "משפחת לוינסטיין". גייקוב הקיש בעדינות על הדלת וילדה פתחה אותו. "צדקה" אמר גייקוב כששיניו נוקשות מקור. פשפשה הילדה בכיס אך לא מצאה שם מטבע. "נועה, מי שם?" שאל האב שקרא בעיתון מול האח - הבוער בטרקלין הבית. כאשר שמע במה מדובר התפרץ בזעם בלתי-עצור: "כל היום דופקים בדלת ודורשים צדקה. אין יותר. נמאס לי. אני לא מוכן לתת פרוטה!"

הילדה הרגישה מבוכה גדולה נוכח ההתפרצות של אבא שלה. גם גייקוב הרגיש נורא ואיום... הילדה לא הייתה מסוגלת לסגור עליו את הדלת, ופשוט ביקשה ממנו שייכנס למטבח שם הכינה לו כוס שוקן חם. האבא שקע בעיתון ושחק.

גייקוב הרגיש כבתוך חלום. בית חמים ונעים. כוס-שוקן כזה טעים! הוא לא זוכר מתי בפעם האחרונה זכה לפרס שכזה... אבל זה לא רק השוקן, זו התחושה שאתה שווה משהו. שמשהו מתייחס אליך. שלמישהו חשוב שיהיה לך טוב!

הוא הודה בכל המילים שהצליח לארגן בפה, ונצר את המקרה

שבזכות הקביעת עתים לתורה הגיעה הישועה הגדולה, וזה המשיך... אכן, הציע לו 'שידוך' ולא ידע בנפשיה עד היכן יתגללו הדברים. כהיום, משה הוא כבר אב לשלש ילדים, והוא עדיין מחזיק בתוקף על השיעור ההוא שהביא לו הישועה... - - - בזכות קביעות עתים לתורה...

(גל קנין תורה פר' ויקהל פ"ב)

במוצאי שבת, בדרך חזור, באוטובוס הנוסע ירושלימה, אני מקבל טלפון משכן: "תגיד לי, מאיפה היתה לך רוח הקודש?"

"לא היתה לי", אני אומר. אם הוא היה יודע באיזו רוח נבאה יצאתי מהבית, הוא לא היה מדבר כך. "לא תאמין למה שאספר לך. דקות ספורות אחרי שיצאתם, נפל החשמל. כל הבניין חשוך, החימום לא עובד, אל תשאל איזו שבת היתה לנו. אין לך מה לומר הביתה. הכול חושך, אפילה וקור".

למעשה, נהג האוטובוס לא שאל אותי אם אני ממוהר או לא. הוא המשיך בנסיעתו, כשאני מקווה לטוב. כשהגענו הביתה גילינו את הבניין כולו מואר. השכן מהטלפון מקדם את פניי: "אך ידעת מתי לחזור? רק לפני כמה דקות נדלק כאן החשמל".

ביום שלישי פרשת משפטים, מספר לי גיסי שמארגנים שבת התאחדות במירון. הוא השיג דירות בחינם וזאת הזדמנות שאסור לפספס.

תיארת לי לעצמי שהדירות לא הגיעו אליו בחינם מפני עודף ביקוש. הרי ברור שבקור גדול כזה, אנשים מעדיפים להישאר בביתם החמים. גם אני אומר שלוש פעמים ביום "אשרי יושבי ביתך", ולמה לי להיטלטל בדרכים, וכי מחפש הרפתקאות הנני? הודעתי לגיסי שזה קשה לי מדי. מחר יהיה שלג ומחרתיים בוודאי יהיה קר, ואני מעדיף את הבית שלי.

למחרת אני מקבל טלפון שההצעה דווקא התקבלה באהדה בקרב המשפחה, כולם באים וששקול שוב את העניין.

אמרתי לעצמי: איך אני יכול להפריע לאיחוד המשפחה? החלטתי שאעשה את המאמץ ואסע למירון.

מכיוון שהדירה היתה פנויה, החלטנו לנסוע כבר ביום חמישי. יצאנו לתחנה בכפור ובשלג עם כל המזוודות, כשאני מלא תלונו מצד אחד והערכה עצמית מצד שני, על מסירות הנפש הגדולה שלי למען איחוד המשפחה.

הגענו למירון, נכנסנו אל הדירה, ואז אנחנו מגלים שהיא קרה לגמרי. החימום שם לא עובד כמו שצריך. את הלילה עברנו איכשהו, אבל בבוקר אמרתי לגיסי, שאם אין דרך לחמם את הדירה אני חוזר לירושלים. יש לי תינוקת ואיני יכול לקחת סיכון שהיא תחלה ח"ו. גיסי המסור התאמץ מעל ומעבר והשיג לי חימום, וברוך ה' העניין הסתדר.

עברה עלינו שבת מרוממת בצלו של רבי שמעון, שבת אחים גם

משה! יש לי הצעת שידוך הגון עבורך!
משה נבהל קצת, וחושב לנפשו: וכי מה כבר יוכל לעזור לי, כשגדולי השדכנים כבר הרימו ידיים. וכאן מגיע יהושע לנקודה שלו, על איזה 'שידוך' הוא מדבר: "אני מחפש 'חברותא' ללמוד שיעור במשנה ברורה בכל יום בשעה קבועה, משה שמח מאד על ההצעה, זה כבר זמן רב שאין לו שיעורים קבועים, מאז שנהפך להיות בין שמים לארץ, לא בחור ולא אברך..."

בביתו של ר' מ. ב. מניו יארק, אב לשלושה בחורים מבוגרים, שכבר עברו את השמונה עשרה אבל לדאבונם טרם הגיעו 'לחופה', ולא זכו עדיין לבוא בברית האירוסין, והיה נדמה כאילו הטלפון שבור, השדכנים לא מתקשרים, ואע"פ שהיו פעמים מתי מספר ששדכנים התקשרו אבל השידוך הנכון עדיין התמהמה מלהגיע. הבחורים התבגרו יותר ויותר, ועדיין לא רואים סוף למנהרה החשוכה, כבר היו כמה פעמים שחשבו שהנה הנה זה בא, אבל בסוף זה לא בא...

ביום אחד רגיל, הבחור המבוגר ביותר משה הולך לביהמ"ד, ופוגש את חברו הצעיר מספסל השיבה, שהוא כבר אב לשלש ילדים, בדרך כלל חבריו לא 'פגשו' אותו, כי לא רצו להיפגש אתו פנים אל פנים, ולראות פניו המבושית.

אבל בפעם הזאת נעצר חברו יהושע לדבר אתו, בחשבו שיש לו עתה במה לשמחו, צריכים משנה זהירות באלו המצפים לישועה אבל יהושע הרגיש עצמו קרוב מאד ללב של משה, ולכן הוא ניגש ישר לענין: משה! יש לי הצעת שידוך הגון עבורך!

משה נבהל קצת, וחושב לנפשו: וכי מה כבר יוכל לעזור לי, כשגדולי השדכנים כבר הרימו ידיים.

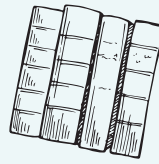
וכאן מגיע יהושע לנקודה שלו, על איזה 'שידוך' הוא מדבר: "אני מחפש 'חברותא' ללמוד שיעור במשנה ברורה בכל יום בשעה קבועה, משה שמח מאד על ההצעה, זה כבר זמן רב שאין לו שיעורים קבועים, מאז שנהפך להיות בין שמים לארץ, לא בחור ולא אברך..."

הם קובעים זמן קבוע בבית המדרש השקט שבשכונה, והשיעור התחיל, אמנם בשקט ובצנעא, אבל למעלה זה עשה רושם גדול... רק שני ימים עברו מאז התחיל השיעור החדש, והמצב נהפך לגמרי, ממש 'ונהפוך הוא'... אותם שדכנים שכבר שנה שלימה לא התקשרו לגמרי, נזכרו פתאום ממשפחת ב. והצעה אחת מהם התקרבה יותר ויותר, הצד השני התחיל לברר אודותם, ועד שבוע נשברה הטעל"ד (-הצלחת) למזל טוב.

זה התחיל מ'שידוך' של חברותא, והסתיים בשידוך אמיתי. וכמה שגדלה השמחה בביתם, היא לא נעצרה כאן, עד כחודש ימים שתו לחיים עם סגירת שידוך על הבן השני, שזו היתה למעשה - בדרך הטבע - תוצאה מהאירוסין של הראשון, כיון ששם שוב הועלה בפניהם של השדכנים, שליחיהם של מזווג הזיווגים, לכן כשהתחיל לזוז התחיל לנוע כל הרכבת, ועד חצי שנה גם הבן שלישי התארס עם משפחה חשובה מאד.

לא צריכים להיות נביא או בעל רוח הקודש לחבר הדברים,

בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם
אהובים כולם ברורים, וכולם פותחים את פיהם.

סיפר המגיד מישרים הגר"י גלינסקי זצ"ל:

כשהגרמנים כבשו את פולין מצד זה והרוסים מצד זה, נתבצר
מקום בגיהנום בליטא החופשית שהוקמה בתווך, והמוני בני
הישיבות מצאו מקלט בעיר וילנה. רציתי להיכנס אל הגאון רבי
חיים עוזר זצ"ל, ומקורבו הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל
קבע לי תור למחרת היום באחת עשרה בבוקר.

כל הלילה לא ישנתי מרוב התרגשות, ושיננתי את סוגיות מסכת
יבמות שיהיו שגורות על פי, שאם ישאלני לא אגמגם אלא אומר
לו מיד: "חמש עשרה נשים פטורות צרותיהן וצרות צרותיהן מן
החליצה ומן הייבום", וכ"ו וכ"ו.

הגעתי במועד ומצאתי כשלושים איש ממתינים לתורם, כל
אחד וסאת צרותיו. לפתע נפתחה הדלת והרב מישקובסקי קרא
לי להיכנס. התרגשותי גאתה. עמדתי לפני רבם של ישראל. הייתי
בטוח שהשאלה הראשונה תהיה: מה אתה לומד, השאלה השנייה:
מה חידשת, והשאלה השלישית: ומה עוד חידשת.

במקום זה שאל שלוש שאלות אחרות. הראשונה: "מתי קיבלת
לאחרונה מכתב מההורים". עניתי: "כבר חצי שנה שנותק הקשר".
הם נשאר בחד הרוסי, ואנחנו ברחנו לליטא מהצד הגרמני. השאלה
השנייה: "האם יש לך שמיכה". על מקום שינה לא שאל. לרבים
לא היה. ישנו על ספסלי בית המדרש. אבל בלי שמיכה עלולים
היו לקפוא למוות. עניתי שיש לי, ונחה דעתו. השאלה השלישית:
"אפשר לראות את נעליך?".

התביישתי, אבל לא הייתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא,
ונעלתי נראו במלוא הדרן. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים:
כולם אהובים כולם ברורים, וכולם פותחים את פיהם.

מיד נתן לי כסף לקנות זוג נעליים, ואמר: "כאן ביתך, הוא פתוח
עבורך עשרים וארבע שעות ביממה".

ואני, כששמעתי, במקום לשמוח התחלתי לבכות מהתרגשות.
הרגשתי שלמישהו אכפת ממני. הוא לא חקר אותי על צרותיהן
וצרות צרותיהן של היבמות, אלא עניינו אותן צרות צרותי
שלי... כאלו היו גדולי ישראל!

יחד בראשות הוריי היקרים. היתה זו שבת נפלאה.

במוצאי שבת, בדרך חזור, באוטובוס הנוסע ירושלימה, אני
מקבל טלפון משכן: "תגיד לי, מאיפה היתה לך רוח הקודש?"
"לא היתה לי", אני אומר. אם הוא היה יודע באיזו רוח נכאה
יצאתי מהבית, הוא לא היה מדבר כך.

"לא תאמין למה שאספר לך. דקות ספורות אחרי שיצאתם, נפל
החשמל. כל הבניין חשוך, החימום לא עובד, אל תשאל איזו שבת
היתה לנו. אין לך מה למחר הביתה. הכול חושך, אפילה וקור".

למעשה, נהג האוטובוס לא שאל אותי אם אני ממחר או לא. הוא
המשיך בנסיעתו, כשאני מקווה לטוב. כשהגענו הביתה גילינו את
הבניין כולו מואר. השכן מהטלפון מקדם את פניי: "איך ידעת מתי
לחזור? רק לפני כמה דקות נדלק כאן החשמל".

התביישתי. פשוט התביישתי. איך זה שאני נוסע מלא טענות
כרימון, מרגיש ממש כמי שמוסר את נפשו לאחדות המשפחה,
בעוד שהקב"ה מסובב סיבות לטובתי, לארגן לי שבת נפלאה עם
חימום ואור ואווירה נהדרת.

איזה טיפש הייתי, לא ידעתי מאילו קשיים ניצלתי. הן הקב"ה
דאג לי כל כך, שיהיה לי רק טוב.

(גל' השגחה פרטית ויקהל פ"ב)

במקום זה שאל שלוש שאלות אחרות.

הראשונה: "מתי קיבלת לאחרונה מכתב מההורים".
עניתי: "כבר חצי שנה שנותק הקשר". הם נשארו בצד
הרוסי, ואנחנו ברחנו לליטא מהצד הגרמני.

השאלה השנייה: "האם יש לך שמיכה". על מקום
שינה לא שאל. לרבים לא היה. ישנו על ספסלי בית
המדרש. אבל בלי שמיכה עלולים היו לקפוא למוות.
עניתי שיש לי, ונחה דעתו.

השאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?".
התביישתי, אבל לא הייתה ברירה. הרמתי
את המכנס המטולא, ונעלתי נראו במלוא הדרן.

- ווארט יומי • סיפור
- הלכה יומית •
- אור החיים הקי יומי
- פניני אביר יעקב •
- זוהר יומי • פניני הדף
- זיכרון לצדיק

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

ככה מתחילים את היום!

ישרות
למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

פנינים על הפרשה:

זהירות בקיום מצוות קלות כחמורות

על כן כל פקודי כל ישרתי, כל ארח שקר שנאמתי (תהלים קיט כח). הכונה מאחר שהמצוות הם צוויו יתברך, חוב אדם להיות זהיר במצוה קלה כבחמורה (אבות פ"ב מ"א), דכלם מפיו יתברך נצטוו והי מניחו מפקת, וכמאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ב מ"א) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. וכן נמי צריך לזהר בעברה קלה כבחמורה, וכמאמר התנא עליו השלום (שם) שמצוה גוררת מצוה ועברה גוררת עברה, שעל ידי קיום מצוה הקלה יבוא לקיים החמורה ממנה, וכן בהפך לעברה חס ושלום (ספרי שופטים קפ"ז):

וזהו שכתוב על כן כל פקודי כל ישרתי, דהינו כל פקודיך שהם המצוות כלם בכללותם ישרו בעיני ושיום הם בעיני קלות כבחמורות, ואני זהיר בהם בשוה, כי מאחר דבצווייך שיום הם היכי דמי שנעשה בהם חלוק מעצמי, על כן כלם ישרתי ואני מקים אותם בשוה. והוא הדין בהעברות, אני זהיר בקלות כבחמורות, וזהו כל ארח שקר שנאמתי, דהינו העברות שהם דרך שקר, כלם בכללותם שנאמתי ורחקתי הקלות והחמורות:

שמירת רמ"ה אבריו ושס"ה גידיו הרוחניים תלויה בקיום תרי"ג מצוות

אי נמי דהמצוות הם תרי"ג, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, והם ממש כנגד רמ"ח איברים ושס"ה גידים שיש באדם (מכות כג: תנחומא שמיני ח). והנה כמו שיש בגוף האדם רמ"ח איברים ושס"ה גידים חמריים, כך יש בנפש רוח ונשמה שלו בכל אחד מהם רמ"ח איברים ושס"ה גידים רוחניים, ועל ידי קיום תרי"ג מצוות מהקיימים, ובאיתה מצוה שפוגם נפגם האבר שנגדו בנפש רוח נשמה שלו. ועל זה צריך האדם לזהר אזהרה גדולה בקיום המצוות, כדי שלא יהיו הנפש רוח ונשמה שלו פגומים וחסרים חס ושלום. וזהו שכתוב על כן כל פקודי, דהינו כל הפקודים שהם מצוותיך בכללותם, אני זהיר בכלם לקיים קלות וחמורות, וטעמא מאי, כל ישרתי, קרי בה 'ישרות', דהינו שישירותי תלוי בהם, לפי שגופי ונפש רוח ונשמה שלי כל אחד יש בו תרי"ג כנגד תרי"ג מצוות, ואם פגמתי במצוות בעצמי פגמתי, לכן אני כל ארח שקר שנאמתי ואהבתי מצוותיך לקיים, כדי שיהיה קיום לנפש רוח ונשמה שלי, שכן הזהרתנו בתורתך הקדושה (דברים ד ט) 'רק השמר לך ושמר נפשך מאד', דהשמירה לאדם ולנפש רוח ונשמה שלו תלויה בשמירת המצוות:

(שערי ארוכה אות ע)

לרגל חודש אדר שמרבים בו שמחה:

כשיתבונן שהכל מזה יעשה בשמחה ובאהבה

והנה כשיתבונן האדם הנלבב ידע ויבין שכל דבר שיעשה להשם (עושה) [יעשה] מאהבה גמורה ובשמחה רבה, כי מה שאמר 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך, אם נתגבר האדם ולא רדף אחר תאוות היצר הרע הקדוש ברוך הוא נתן בו יצר הטוב לעזרו ולתמכו ולסעדו, והקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו עוזרו, דכתיב (תהלים לו לג) 'ה' לא יעזבנו בידו' (סוכה גב. קידושין לז). וגם כן 'בכל נפשך' אפלו אם הוא נוטל את נפשך, יבין האדם דמי הביאו לעולם ומי נתן בו נפש, הקדוש ברוך הוא, אם כן אם נטלה אין בכך כלום כי חסד

עצות וסגולות:

פרישות מעניני עוה"ז (א')

הרודף אחר תאוות העוה"ז - מתרחק מזה

והנה גם הרודף אחר תאוות העולם דחוי הוא מלפניו יתברך ואין לו חלק בו, דאף על גב דמאמין בתורה ובמצוותיה, הרי אינו מקים, ומה תועיל אמונתו.

(אלף בינה אות כ"ף ז)

יצא מעול מלכות שמים

אם הלך האדם אחר תאוות נפשו במאכל ובמשתה ובמחשבות והרהורים רעים וכיוצא בזה, יצא מעל מלכות שמים.

(פיתוחי חותם תחילת פרשת דברים)

צריך שמירה תמידית מתאוות עוה"ז

אם לא היה האדם נזהר ושומר עצמו בכל עת, אם לא נלכד בתאוה זו ילכד באחרת וכו', לכן צריך לשמר עצמו שמירה כראוי בכל עתיו היום והלילה. ובטול מחשבות התאוות הוא כשישם האדם תמיד ה' בין עיניו, כמו שנאמר (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט'.

(מעגלי צדק אות אל"ף, ד"ה אשרי נוצרי עדותיו)

הגוף והתאוות הם מין במינו, ולכן עלולים להטוא

זה העולם הוא עלול לגזקין לבוא האדם על ידו לידי חטא ולידי עברה, לפי שכל העולם הזה כל תאוות יצר הרע יש בו, והגוף גם כן מחמד קרץ ומצא מין את מינו ונעור. האדם גורם, והמקום גורם, והיצר גומר ומשלים.

(פיתוחי חותם פרשת לך לך, ד"ה כל אלה חברו)

היצר מטעה שהיום אי אפשר להיות קדוש

הבא לקרב אל הקדשה, יצר הרע נועל בפניו הדלת וסותם עליו הדרכים באמר לו, זה דבר דלא שייך שאדם ילוד אשה קצר ימים ושבע רגז יוכל להתקדש, והדורות הראשונים שאני, באותו זמן היתה שכינה מצויה ביניהם ועל ידה היו יכולים להתקדש, אבל בזמן הזה לא שייך שתמצא אותה קדשה, ומביא לו עצות מרחוק, ומרפה את ידיו. והנה דברי השטן בטלים ומבטלים, דה' הטוב לא ימנע טוב להולכים בתמים, והבא לטהר מסייעין אותו.

(פיתוחי חותם פרשת קדושים, ד"ה דבר אל)

באכילה ושתייה שלא כהוגן נעשה מדור ליצה"ר

תחלה צריך להתענות, לפי שכל גרוי יצר הרע ופתיו באדם הוא מחמת רבוי אכילה ושתייה, כי על ידי אכילה ושתייה שלא כהוגן מתחמם גופו של אדם ונעשה מדור ליצר הרע, וכמעט שכל העברות הם באים על ידי רבוי אכילה ושתייה (ברכות כט: לב.), שאם הגוף היה חלש אין בו כח לעשות עברה אבל בהיותו חזק ושבע תמיד מצא מין את מינו ונעור.

(גנזי המלך, תיקון התשובה ח)

עשה עמו כל זמן שהוא חי, דהינו מיום שנולד כל יום בחסד הוא חי, ואם כן אם מסר נפשו על קדשת שמו יתברך ימסר באהבה. וגם כן 'בכל מאדך' בכל ממוןך, דמי נתן לו המון כי אם ה' יתברך, אם כן אם כבוד להקדוש ברוך הוא בממונו ממון ה' הוא, וכן בדרך הוא אומר (דבה"א כ"ט יד) 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'. נמצא הכל מאת ה', ברצונו נותן וברצונו נוטל, אם כן האדם יקבל הכל מאהבה, וכן אמר איוב (א כא) 'ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מברך'.

ועל זה דרשו רבותינו ז"ל דמצד הדין אין לאדם שום שכר, כי איזה דבר עושה אדם משלו ומכחו, אם נתן צדקה, הקדוש ברוך הוא נתן לו במה לעשות צדקה, אם למד, הקדוש ברוך הוא נתן לו בינה ודעת, אם מל את בניו ולמדם, הקדוש ברוך הוא שנתן לו הבנים, וכן על זה הדרך כל דבר ודבר הכל מאת השם, וכמו שדרשו (במדב"ר יד ב) על פסוק (איוב מא ג) 'מי הקדימני ואשלם'. נמצא אין שום דבר עושה אדם מכחו רק הכל מאת השם, ואם כן מצד הדין אין לו שכר, אך גברו חסדיו יתברך וקובע לו שכר כאלו הכל בא מכחו של אדם, וחושב יתברך שמו המון כאלו הוא של האדם, והבנים כאלו הוא שהביאם לעולם, וכן כל דבר ודבר:

נמצא האדם אינו מצוה אותו ה' לעבוד ולעשות רצונו כי אם במה שנתן לו. וזהו נמי שאמר משה רבנו עליו השלום 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה', דקדק ואמר 'מעמך', כונתו כמו שכתבנו, דהינו דלא שואל שום דבר הבא מכחך, דהבנים והחיים והמון הכל שלו יתברך, ולא שואל מעמך התלוי בידך רק יראתו ואהבתו:

והנה כשתתקיה באדם יראה הפנימית תהיה לו עזר וסיוע לכל דבר שבקדושה, מצלת אותו מיער ומסמאל ומפלוגית. והנה 'יראת' גימטריא סמאל"ת פ, לרמוז דהיראה מצלת מהם. ועוד, 'יראה' גימטריא גבורה, דכשיהיה האדם ירא השם מכניע הגבורה שהוא צד הדין, וממילא נמי מכניע יצר הרע שהוא מצד הדין. ואין שום דבר מונע את האדם מלחטא זולתי היראה, ומקרא מלא הוא, שגאמר (שמות כ יז) 'ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו', הרי מבאר דהיראה גורמת שלא לחטא:

ובאמרו 'על פניכם', הכונה שיהיה האדם חושב ה' יתברך נגד פניו תמיד רואה בכל מעשיו ומביט בפניו, והאדם כשרואה אדם אחר מביט בפניו בודאי מתבייש שלא לעשות שום דבר רע, ומכל שכן כשחושב שה' יתברך רואה בו תמיד, כמו שגאמר (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד', בודאי שמוסיף בוש על בוש ויראה על יראה ולא יהיה חצוף לנגד השם המביט בו. ולכן רבן יוחנן בן זכאי אמר לתלמידיו (ברכות כח:) 'יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם, וברר להם, כשיהיה היצר רוצה להתגבר עליכם תחשבו ה' יתברך רואה בכם כאלו רואה בכם אדם, ובזה תבושו ותכלמו ותיראו מלעבר'.

יראה בשמירת עיניו מ'ראיה'

ומעקרי היראה הוא שיהיה עוצם עיניו מלהסתכל בנשים ובכל דבר רע, זה עקר היראה. ולכן 'יראה' נמי אותיות 'ראיה', דעקר יראה היא עצמית העינים מלהסתכל בנשים. עוד, אותיות אמצעיות

ד'יראה' במלוי גימטריא מ"ו, חשבון 'ולבב', רמז גם כן דצריך שתהיה היראה תקועה בלבבו. וכשישמר עיניו ולבו וישים יראת השם בלבו ובין עיניו זוהי השמירה המעלה, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) 'עין אדם ולבא תרי סרסורי דעברה גינה'.

עוד, 'יראה' במלוי כזה יו"ד רי"ש אל"ף ה"א, סופי תבות גימטריא 'שכינה', לרמז כי עקר היראה לחשב השכינה תמיד נגד עיניו. ועוד, לרמז כשתתקיה יראת השם נגד עיניו השכינה תהיה עוזרתו שלא לחטא. עוד, 'אהבה' גימטריא 'אחד', כי על ידי שאוהב את השם מיוחד בכל עת ואין לו שום אהבה ועבודה ושום עסק זולתו. עוד, 'יראה באהבה' עם הכולל גימטריא רל"ב, גימטריא ד' שמותיו יתברך, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, רמז דעל ידי יראה ואהבה מיוחד שמותיו יתברך וה' יתברך שומרו:

אהבת ה' קדמה ומה לנו להתעצל באהבתו

נמצינו למדים מכל האמור, דיראה ואהבה שניהם כאחד טובים, צריכים שיהיו באדם השלם יחדו ידבקו לא יהיו נפרדים. וכשיהיה דבק האדם באהבתו יתברך גם הקדוש ברוך הוא אוהב אותו ומקרבו אליו, ואדרבה אהבת הקדוש ברוך הוא קדמה לאהבתו, כמו שאמר הכותב (דברים ז ח) 'כי מאהבת ה' אתכם', וכתוב (מלאכי א ב) 'אהבתי אתכם אמר ה''. וכן הוא בתקון התפלה (ברכת 'אהבת עולם') 'אהבת עולם אהבתו ה' אלקינו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו, הרי בפרוש שהקדוש ברוך הוא מרב חמלתו ורחמנותו עלינו הקדים אהבתו לנו וקרבתו לעבודתו והרבה לגדל אותנו עד שכתב עלינו (דברים כו יט) 'ולתתקן עליון על כל הגוים', ודרשו רבותינו ז"ל (ילקוט בראשית רמז קלב) אפלו על מלאכי השרת:

וכיון שכן שקדמה אהבתו יתברך לנו, מה נשאר לנו להתעצל באהבתו, שאפלו בני אדם אשר בעפר יסודם, מי שהקדים טובה לחברו בלי שום סבה, כל מה שיעשה המקבל הטובה לא ישיג גמול המקדים לו הטובה, וכאמרם 'המקדם לא ישו'. על אחת כמה וכמה שאדון הכל מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא הקדים לנו אהבה וטובה, כל מה שנעשה לא נשיג אפלו אחת מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות, ולא שואל ממנו יתברך שמו כי אם ליראה ולאהבה אותו, לכן צריך האדם לירא ולאהב את השם:

וכתבו רבותינו ז"ל, כשתצטרף חצי הראשון של 'יראה' עם חצי הראשון של 'אהבה' תמצא 'יראה', וכשתצטרף חצי האחרון עם חצי האחרון תמצא 'אהבה', ובא האות להורות כי שניהם צריכים, זה תלוי בזה וזה תלוי בזה. ועוד מצינו (יומא פו:) מעלה גדולה בעובד מאהבה, שאפלו זדונות נעשות לו כזכיות, ומי הוא זה אשר ידע ויבין שהזדונות נעשות לו כזכיות ולא ישוב לעבד את השם מאהבה. ולפיכך רמזה לנו תורתנו הקדושה כל זה תחלת כל דבור במלת בראשית, וכבר כתבנו דמלת בראשית רומז על התשובה, ועכשו בא הרמז על נכון דבראשית ברא אלקים עם הכולל גימטריא 'יראה אהבה' במלוי, דבעל תשובה צריך לעבד את ה' ביראה ואהבה ובזה תקבל תשובתו ושוב ורפא לו:

(גנזי המלך, תיקון התשובה אות כג)

הגיגה דף כה – כז; יבמות ב-ה

לבאר שחידושיו של האריז"ל בתורת הסוד לא יתכנו בלי טהרה מוחלטת באפר פרה אדומה.

אמנם לתלמידיו הורה האריז"ל שאין להם להשתמש בקבלה מעשית כיון שאין אפר פרה מצוי בזמנינו (שו"ע האריז"ל דף צח ע"ב, ושער רוח"ק שער ז). וכתב במחזיק ברכה (או"ח סי' רמב סק"ט) שבימי האמוראים היו משתמשים בשמות לפי שהיה להם אפר פרה אדומה. וראה מה שהאר"י בשו"ת וישב הים (ח"א סי' יג אות כו, ובספרו תמים תהיה) בדעות המקובלים שנחלקו אם יש שמות בקבלה מעשית שיכולים להשתמש בהם גם בלי טהרת אפר פרה, או שכל שימוש בקבלה מעשית מסוכן ואסור אם אין מטהרים באפר פרה. וע"ע ויואל משה (מאמר ישוב א"י סי' צח), וראה מה שהאר"י בענין אפר פרה בזמנינו בבית אהרן (מגיד, ח"י ערך אפר פרה ס"א).

חשש סכנה בפת שגשארה בתנור בלילה

בגמ': מלמד שמגביהין אותו ומראין בו לעולי רגלים לחם הפנים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום (חגיגה כו, ב).

בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' ח) נשאל בדבר המנהג שנהגו הנשים שאם שכחו לרדות את הפת מהתנור ולן שם כל הלילה שיש בו משום סכנה ואין לאכלו, אם יש לחוש לזה.

והשיב שלדעתו אין לחשוש לזה, והוכיח כן מדברי התוספות בסוגייתנו. שהנה בגמרא אמרו שהיו מגביהים את השולחן עם לחם הפנים בבית המקדש ברגלים, ומראים אותו לעולי רגלים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום, שסילוקו כסידורו. והקשו התוספות (ד"ה סילוקו) איך יתכן שהיה חם בשעת סילוקו, שהרי היו מסדרים את הלחם בשבת ואופים אותו בערב שבת, ואם כך הרי כבר בשעת סידורו לא היה חם. וצידדו לומר שאין סילוקו כסידורו לענין החום אלא לענין שהיה רך ולא התייבש. ועוד כתבו שיתכן שהיו משאירים את הלחם בתנור מערב שבת עד שעת סידורו בשבת בבוקר, כדי שישמר חומו. ומבואר שהיו

בשנה. וביאר הטור בשם אביו הרא"ש ששבעה ימים אלו הם שבעת הימים שבין ראש השנה לבין יום הכיפורים. ובהלכות יום כיפור (או"ח סי' תרו) הביא הטור בשם אביו הרא"ש שאין להורות הלכה כרבינו סעדיה גאון שהורה לברך על הטבילה במקוה בערב יום כיפור, מפני שכולנו טמאי מתים, ואין בידינו אפר פרה כדי להטהר את עצמנו, ואין לברך על טהרה שאינה טהרה גמורה. והקשו הפוסקים שאם כדברי הטור בהלכות יום הכיפורים שכולנו טמאי מתים, היה לו להטור להעיר על דברי הירושלמי שיש להקפיד על אכילת חולין בטהרה, שאין שייך לקיים דין זה כיון שכולנו טמאי מתים. וביאר מהר"ץ חיות על פי האמור, שבימי האמוראים עוד היה אפר פרה וזהו שאמר בירושלמי להקפיד על אכילת חולין בטהרה שבעה ימים בזנהף אך בימי הגאונים כבר לא היה אפר פרה אדומה, ולכן תמה הרא"ש על רס"ג שהורה לברך על הטבילה.

והחיד"א במדבר קדמות (מערכת א אות כו) כתב גם כן שלאמוראים היה אפר פרה אדומה, והוסיף שפשוט לו שרבינו האר"י זצ"ל היה נטהר באפר פרה על ידי אליהו זכור לטוב, ואז נחה עליו רוח הקודש להפליא. וגם כי לא מצאתי רמז מזה, ולא שמעתי, לבי אומר לי שהרב ז"ל היה מעלים הדבר העלם נמרץ לרוב ענוותנותו. והאר"י

אפר פרה בזמן הזה

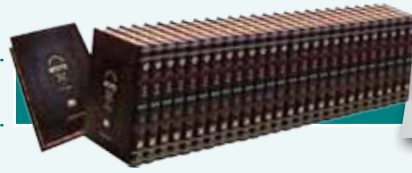
בגמ': והאמר עולא חברייה מדכן בגלילא מניחין ולכשיבא אליהו ויטהרנה (חגיגה כה, א).

בגמרא מבואר שהמנהג היה אצל החברים בגליל אף אחר חורבן הבית, שהיו נוהרים בכל עניניהם בטהרה והיו מטהרים ינם ושמנם שיהיו ראויים למזבח למנחות ולנסכים.

וכתב במשנה למלך (אבל פ"ג ה"א) שעל כרחק היו טהורים גם מטומאת מת, שאם לא כן איך היו מטהרים יין ושמן. ואם כן בהכרח שהיה להם אפר הפרה, שאם לא כן לא היו יכולים לטהר את עצמם מטומאת מת כשנטמאו בה. וזכור הוא שראה במקום אחד שכשגלו לבבל הוליכו עמהם אפר הפרה [כן הוא בתוספתא פרה פ"ג ה"ג, ר' שמעון אומר עפרן ירד עמהן לבבל ועלה. ציוני מהר"ן]. ורבינו שמשון (חלה פ"ד מ"ז) כתב שבימי האמוראים היו אוכלים תרומה טהורה כי היה להם אפר הפרה, וכן כתב הרא"ש בסוף הלכות חלה.

וכתב מהר"ץ חיות בסוגייתנו לפי זה ליישב סתירה בדברי הטור. שבהלכות ראש השנה (או"ח סי' תרג) הביא הטור בשם הירושלמי שרבי חייא אמר לרב שראוי להקפיד על אכילת חולין בטהרה בכל ימות השנה ולכל הפחות שבעה ימים

כל סכין למה לא יעשה כן. אבל הנכנס לבית הכנסת אם לא יוכל להיכנס בסכיניו נצטרך לסלק ממנו הסכין לגמרי, וזו טירחא יתירה לסלקו ואח"כ לחזור וליטלו, וגם לפעמים יש בו צורך באותו פעם, על כן לא הטריחוהו בזה רק בסכין ארוך שאין בו צורך כל כך.

האם ראוי לקרא לבן שיוולד על שם האב שנפטר

במשנה: מן היבום ומן החליצה (יבמות ב, א).

בספר חשוקי חמד דן האם ראוי לקרא לבן שיוולד על שם האב שנפטר. ומביא, מה שרש"י פירש (בראשית לח, ז ט) והקם זרע, הבן יקרא על שם המת. אם כן משמע שיש מצוה לקרא לבן שיוולד מהיבום על שם האב שמת. אלא שתמה עליו הרמב"ן וז"ל: ואין זה אמת כי במצות התורה נאמר גם כן יקום על שם אחיו, ולא ימחה שמו מישראל ואין היבם מצווה לקרא שם בנו, כשם אחיו המת וגם הבן שנולד לרות לא נקרא על שם מחלון, עכ"ל. קושיא זו תירץ השפתי חכמים וז"ל: והרמב"ן והרא"ם כתבו שכוונת רש"י דלהקים זרע לאחיו היינו קריאת שם ממשי, ורק לאחר מתן תורה נתחדש שפירושו לנחלה.

והספורנו כתב: כי לא לו יהיה הזרע, ידע שלא היה הוא לבדו הזוכה בכל אותה המצוה, שהרי בקדושי אחיו יקיים הזרע ונמצא אחיו זוכה במקצתה, ומשמע שאין ענין לקרא לילד על שם המת. ואולי יש בזה קצת סכנה לקראו על שם המת אם נפטר בקיצור ימים ובמזל רע.

וצ"ע מה הדין כשהיבם מעונין ורוצה לקראו לבן הנולד על שם אחיו המת, כגון, שנהרג על קידוש ה' וכולם מפארים את אחיו על שזכה לקדש שם השי"ת האם אז ראוי לקרא על שמו, וצ"ע.

החידוש הגדולה תשובה שדוהה לא תעשה שבתורה

בגמ': טעמא דכתב רחמנא עליה הא לא"ה הו"א אחות אשה מתייבמת כל דאמרינן אתי עשה ודחי לא עשה. (יבמות ג, ב).
ביומא (פ"ו ע"ב) איתא אמר ר' יוחנן

אלו הובאו בארחות חיים (הל' ברהמ"ז אות ח). וכתב עוד בבית יוסף דנוהגים בשבתות וימים טובים שלא לכסות הסכין. אמנם לפי הטעם של רבי שמחה אין לחלק בין שבת לחול ומכל מקום מנהגן של ישראל תורה היא. אכן במגן אברהם (שם) הביא בשם הלבוש דאין נוהגין במדינתנו לחלק בין שבת לחול, אך במשנ"ב (שם ס"ק יב) מבואר בשבת אין צריך לכסות את הסכין. ובברכי יוסף (ס' קפ סק"ד) כתב שכמדומה שראה בשם הקדוש מהר"ם קורדאוויירו ז"ל שאין לכסות את הסכין ביום טוב, וכן כתב מהר"א אזולאי בהגהותיו שבכ"ז, לפי ששבת וי"ט רמז לעוה"ב שבאותו זמן מיתוק החיצונים בלע המות לנצח.

והנה מבואר בפשטות מלשון השו"ע והפוסקים שהביאו דין זה שצריך לכסות כל סכין הנמצא על השולחן. והקשה הט"ז (או"ח ס' קנא סק"ב) שבשו"ע (שם ס"ו) הביא שיש אוסרים להיכנס לבית הכנסת בסכין ארוך, וכתבו הפוסקים (ראה משנ"ב שם ס"ק כב) שהטעם משום שביהכ"נ הוא מיוחד לתפלה המארכת ימיו של אדם והסכין מקצר ימי אדם, ואם כן למה לענין איסור הכנסת סכין לבית כנסת מבואר שרק סכין ארוך אין להכניס ולענין ברכת המזון משמע שצריך לכסות כל סכין. ויישב הט"ז, דשאני בברכת המזון שאין צריך אלא לכסות את הסכין, וכיון שיכול לכסות

משאירים את הלחם בתנור לכל הלילה, ולא היו חוששים שיפסל לחם הפנים משום סכנה, והרי כל דבר האסור באכילה משום סכנה אסור בהקדשה כמו שאמרו בירושלמי (סוכה פ"ד ה"ז) שהיין והמים המגולים אסורים למזבח משום סכנה. הרי שאין חשש סכנה בהשאת הלחם בתנור למשך הלילה.

ובהג"ה דחה ראייה זו, וכתב שיתכן שדווקא בבית המקדש לא חששו לזה כיון שאין רוח רעה בבית המקדש, ולכן אין לחשוש בו אלא לגילוי האסור מפני סכנה טבעית של ארס נחש, אבל דברים האסורים מפני רוח רעה אינם נאסרים בבית המקדש.

ובאוצר יד החיים (ס' שפד) כתב לחלק בעוד אופן, שיתכן שאין סכנת רוח רעה בפת אלא כששכחוהו בתנור, ולא כשהשאירוהו בו במתכוין. ועיי' מש"כ בסגולות ישראל (מערכת הפ"א אות מ) שיש לחוש לפת שנשארה בלילה, על פי מה שכתב הרשב"א (בתשובה ח"א ס' ט), עיי"ש.

סכין על השולחן בעת ברכת המזון

בגמ': רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרויהו בזמן שביית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו (חגיגה כז, א).

וכתב בבית יוסף (או"ח ס' קפ ד"ה כתב הרוקח) בשם הרוקח (ס' שלב), שצריך לכסות את הסכין בשעת ברכת המזון משום שבמזבח נאמר לא תניף עליהם ברזל (דברים כז, ה), ובמכילתא (פרשה יא אות ח) כתוב שהטעם שצויתה התורה לא להניף ברזל בעשית המזבח משום שאינו ראוי שיניף המקצר על המאריך, ושולחן הרי הוא כמזבח. וכן כתב באבודרהם (עמ' שכ) וכן כתב בשבלי הלקט (ס' קנה). וכתב המגן אברהם (שם סק"ד) שלפי טעם זה אין לכסות רק סכין של ברזל שעליו נאמר שאין להניפו על המזבח.

וכתוב עוד בשבלי הלקט שמפי החבר רבי שמחה שמע טעם אחר, שפעם אחת היה אחד מברך ברכת המזון וכשהגיע לברכת בונה ירושלים וגזר חורבן הבית לקח הסכין ותקעו בבתו, ועל כן נהגו לסלקו בשעת ברכת המזון את הסכין. ושני טעמים

פנים מכון ללבישה זו... ויש מתירין אפילו ללובשו אם אינו עושה לצורך לבישה על גופו אלא להעביר המכס או כדי להראות מדת אורכו ורוחבו להקונים כיון שאינו מתכוון כלל ללבישה, ונראה לי דלכולי עלמא אסור אם רוצה לקנותו וללובשו לפי שעה לראות אם הוא כמדתו, שהרי מכון ללובשו. ולכן הקונים הכובעים שקורין קאפעלושין התפורים בשעטנו וכן בגדים אסור ללבשן לכוון למדתו אפילו ארעי, עכ"ל.

ונ"ל כוונתו, דאם ימצא שהחליפה לפי מידתו, הרי שהוא נהנה באופן מיידי מהחליפה, וברגע זה עובר על איסור לבישת שעטנו.

והנה לענין מעשה יעוין במנחת יצחק (ח"ד סימן טו) ובשבט הלוי (ח"ב סימן שסט) ובתשובות והנהגות (ח"א סימן תרגז) מה שדנו להקל, וכל שכן בספק שעטנו.

ונראה שאף לרוצה להחמיר כשיטת החכמת אדם יש עצה, והוא שלא יסתכל בעצמו במראה לראות אם זה מתאים לו או לא, אלא ילבש את החליפה ויבקש מחברו שיסתכל מאחורנית על הגב ויראה אם זה מתאים לו, והחבר לא יסכים לומר לו בשום פנים ואופן אם זה מתאים לו או לא עד שיפשיט אותו, ואדרבה בשעת הלבישה יאמר לו שלא מתאים לו, ורק כשיפשיט אותו, יאמר לו את האמת שהחליפה מתאימה לו, ובזה לא יעבור המודד על איסור כי הוא ישמע שזה לא מתאים לו. (חשוקי חמד)

איכא עשה, ועשה דוחה ל"ת, גם היא אינה מוזהרת, דאיסורא דידה מכח איסורא דידי' מסתעפת, משא"כ התם בגיטין דאיירי לגבי איסור דלא יהי' קדש, ובזה היא מוזהרת לא מחמת שהוקשה לאיש, אלא דאיכא קרא אחרונה גבי דידה דלא תהי' קדשה, א"כ אין איסור דידה מסתעפת מכח איסור הבעל, אלא הוא איסור עצמי שיש לה, לכן שפיר כתבו התוספת דאין עשה דידי' דוחה ל"ת דידה, כיון דלדידה הא ליכא עשה.

עצה לדושה למדוד חליפה, ואח"כ לבדקה משעטנו

בגמ': מוכרי כסות וכו' (יבמות ד, ב).

שאלה הבא לקנות חליפה מחנות שאינה מקפידה על איסור שעטנו ורוצה למדוד את החליפה אם היא מתאימה לו, ואח"כ ימסרנה לבדיקה אם יש בה שעטנו, האם המדידה מותרת?

תשובה כתב הרמ"א (יו"ד סימן שא ס"ו): "יש מתירין אפילו ללבוש כלאים, כל שאינו מכין להנאתו, כגון שלובש כלאים להעביר בו המכס או שלובשן כדי להראות מדתן אם רוצה למכרן וכדומה". ולפי זה בענינו שלובש בגד כדי למדוד אותו בלבד ולא להנאתו, לכאורה אין בזה איסור.

אלא שיעוין בחכמת אדם (כלל קו סעיף כ) שכתב: אסור ללבוש בדרך לבישה כלאים אפילו אם אינו מתכוון לשום הנאת הגוף רק להציל בגדיו מטינוף דכל שהוא לבישה ממש אסור בכל ענין כיון דעל כל

גדולה תשובה שדוחה ל"ת שבתורה דכתיב הן ישלח איש את אשתו וגו' ישוב אלי נאם ד'. והקשו המפרשים דהא כן הוא בכל התורה כולה דעשה דוחה ל"ת, ומאי אולמי דתשובה דדוחה ל"ת שבתורה.

והביא שם בכפות תמרים בשם ספר כסף נבחר וספר אהבת עולם, דכי אמרינן דאתי עשה ודחי ל"ת, הנ"מ כשמי שיש לו את הל"ת הוא יש לו את העשה, אבל הכא לכנסת ישראל יש את המ"ע דתשובה, וכביכול להקב"ה יש את הל"ת דמחזיר גרושתו, ולא אתי עשה דזה ודוחה ל"ת דזה. בכפות תמרים תמה על דבריהם, דא"כ מאי ס"ד הכא לומר דאתי עשה דיבום ודוחה ל"ת דאשה וכן איתא לקמן (דף כ') דחייבי לאוין יכול לייבם משום דאתי עשה דיבום ודוחה הל"ת, והא עשה דיבום אינו מקיים אלא היבם, והאיך ידחה עשה שלו ל"ת דהיבמה, וסיים: אלא ודאי הדבר ברור, דכל מ"ע דרמיא על איש אחד, ומוטלת עליו לעשותה בחברת אחר, דוחה ל"ת שבתורה, אף על גב דלגבי א' מהם איכא הל"ת וליכא העשה.

הגרעק"א בהגהותיו על הכפות תמרים הביא דברי התוס' בגיטין דף מ"א ע"א (ד"ה לישא שפחה אינו יכול) דכתבו בחד תירוץ דלא אמרינן דישחרר העבד משום דיבא עשה דיפרו ורבו וידחה ל"ת דלא יהי' קדש, משום דבדידה ליכא עשה דפרו ורבו, ולפ"ז צ"ל דהא דאמרינן הכא ביבום עשה דוחה לא תעשה, משום דגם בדידה איכא מ"ע דיבום, וכ"כ הפנ"י בכתובות דף מ'. וסיים הגרעק"א ד"ל דשאר תירוצי התוס' בגיטין שלא תירצו כנ"ל, הם ס"ל כסברת הכפות תמרים דגם היכי דליכא בא' מהם העשה גם כן אמרינן עשה דוחה ל"ת.

במנחת חינוך (מצוה א' אות ט"ו) הביא דברי הכפ"ת הנ"ל, ודחה שיטתו מדברי התוס' הנ"ל, והביא מש"כ בפנ"י דאיכא מ"ע דיבום גם על האשה, ודחה דבריו מכח דברי הרמב"ם ריש הל' יבום דמוכח דאיכא מ"ע רק על היבם, וא"כ הדק"ל האיך נימא דיבא עשה דיבום וידחה ל"ת כיון דבדידה ליכא עשה.

ותירץ המנ"ח דבכל איסורי נישואין ילפינן ביבמות פ"ד ע"ב דהאשה ג"כ מוזהרת דאיתקש אשה לאיש, וא"כ י"ל דהכא כיון דהוא מותר לו לייבם משום דלדידי

הגה"ק רבי מרדכי יפה זצ"ל בעל ה'לבוש' ג' אדר ב' שע"ב

המאה שמתו, ומאז פסקו למות.

ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים

ראיתי להלבוש ז"ל שכתב באחד מספריו בדברי הגמ' (מגילה ו, ב) אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים. ובגמ' פליגי אמוראי אם לקרוא באדר הראשון או באדר השני, ומאן דאמר לקרוא באדר הראשון היינו משום דאין מעבירין על המצות, ומאן דאמר לקרוא באדר השני היינו משום דליסמוך גאולה לגאולה עדיף (פורים ופסח, רש"י). וכתב הלבוש שהענין להסמך גאולת מרדכי הצדיק לגאולת משה רבינו, כשם שאחרי גאולת משה רבינו את בני ישראל ממצרים קיבלו עליהם את התורה, כמו כן אחרי גאולת מרדכי הצדיק את היהודים מגזירת המן ואחשורוש קיבלו עליהם את התורה, וכמו שאמרו חז"ל קיימו מה שקבלו כבר, וביותר שאצל משה רבינו היה בכפיה ועכשיו קיבלוהו מרצון מאהבת הנס, עכת"ד.

ותבט עיני בשורי בספרי מהר"ל מפראג ז"ע שכתב לבאר ענין זה על פי הא דאיתא (בבא בתרא ד:) המקיף את חבריו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השנייה ואת השלישית אין מחייבין אותו רבי יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל. והכוונה, כי בזמן שחבירו הקיף גם את הרביעית גילה דעתו בזה שניחא ליה גרירת שלש הרוחות האחרות שגדר הראשון, ולזה מגלגלין עליו להשתתף בהכל. כמו כן במתן תורה שהקבלה היתה בכפיה, אבל כשהדר קיבלוהו מרצון בימי אחשורוש, והוסיפו מצוות נוספות של קריאת המגילה ומשלוח מנות ומתנות לאביונים, גילו בזה את דעתם דניחא להו בקבלת התורה שהיה במעמד הר סיני, ונמצא שיו"ט של פורים גדול מאוד, שאז היתה גילוי דעת שכל התורה קבלו ישראל מרצון, עכת"ד. ובזה יש לפרש מה שמצינו במדרשים שכל המועדים בטלים לעתיד לבוא אבל ימי הפורים אינם בטלים לעולם, וכדכתיב במגילת אסתר (ט, כח) וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם וגו'.

ויש לחמוה מה ראו ימי הפורים להתקרב יותר משאר המועדים שעתידיהם להיות בטלים לעתיד לבוא. ולדרכינו יתכן לומר, שכיון שבימי הפורים זכו היהודים לקבל עליהם את התורה מתוך רצון ואהבה להשי"ת, כדאיתא בשבת (פח.) הדור קיבלוהו בימי אחשורוש, ופירש רש"י מאהבת הנס שנגעשה להם, עכ"ד. נמצא שפורים כולל את כל התורה וכל המועדים, כי פורים היא גילוי דעת לקבלת כל התורה מרצון, ולפיכך אינם בטלים לעולם וזכרם לא יסוף.

(שיחות מלוח מלכה - להגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל)

רבינו מרדכי יפה ז"ע נולד בפראג לאביו רבי אברהם, בשנת ר"צ. בנעוריו נסע לפולין וקיבל תורה מפי רבותיו הקדושים המהרש"ל והרמ"א ז"ע.

בשובו לפראג יסד ישיבה ועמד בראשה, כשהוא מרביץ תורה להמוני תלמידים עד שנת שכ"א.

בשנת של"ב נתמנה לרב ורב"ד בק"ק הוראדנא שבליטא, על מקומו של הגאון רבי נתן ב"ר שמעון שפירא זצ"ל, בעל מבוא שערים.

בשנת שמ"ח נקרא להרביץ תורה ולעמוד בראש הישיבה שבולובלין, על מקומו של המהר"ם מלובלין - שעבר לקרקא. משם עבר לכהן כאב"ד בקרעמניץ שבמדינת וואהלין. וכעבור תקופה קצרה, בחודש אייר שנת

שנ"ב, חזר לעיר מולדתו פראג, למלא מקום המהר"ל כרבה של פראג - שעבר לפוזנא.

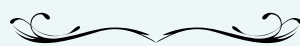
בשנת שנ"ט נתחלפו העטרות, והמהר"ל שב לכהן בפראג, ורבינו נקרא לשבת על כסא רם ונשא דק"ק פוזנא - שם ישב עד יומו האחרון עלי האדמות, ביום ג' לחודש אדר שני שנת שע"ב לפ"ק, ושם מנוחתו כבוד.

הלבוש חיבר עשרה ספרים על שם הפסוק במגילת אסתר (ח, טו) 'ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ונעטר זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר' וגו', והיות ששמו היה מרדכי נתן לספריו שמות על שם הלבושים שמצינו גבי מרדכי הצדיק.

וכדלהלן, חלק ראשון של אר"ה - 'לבוש מלכות תכלת', חלק שני של אר"ה - 'חור', חלק יו"ד - 'עטרת זהב', חלק אה"ע - 'תכריך בוץ וארגמן', חלק חר"מ - 'עיר שושן', עוד ספר חיבר על התורה בשם 'האורה' והוא פירוש על ס' הריקאנטי מרבינו מנחם ריקאנטי, 'שמחה וששון ויקר' אחד מהם על ס' מורה נבוכים להרמב"ם, ואחד על עניני קידוש החודש.

טעם שתקינו מאה ברכות בכל יום

כתב ה'לבוש' (אר"ה ס' מו): ואחר שהניח תפילין יסדר הברכות שתקנו חז"ל לברך אותם בכל יום, והם מאה ברכות, מפני שהיה קבלה בידם (במדב"ר יח כא) מפי דוד המלך עליו השלום שראה כן ברוח הקודש על ידי מעשה שראה בימיו שהיו מתים מישראל מאה נפשות בכל יום, ולא היו יודעים על מה היו מתים, עד שחקר והבין ברוח הקודש שעליו, שהיה מפני שלא היו משבחין ומברכין כראוי לשם יתברך על כל טובותיו שהשפיע עליהם, על כן היו מתים בעונש זה. לפיכך עמד הוא ותקן להם לישראל מאה ברכות שיברכו בכל יום כנגד

הרה"ק רבי יהודה לייב שרה'ס זי"ע ד' אדר ב' תקנ"א

הרבי אומר לנסיעה רחוקה ודאי יסעו בקפיצת הדרך, ואמנם כן היה. כשישבו בעגלה היה המשרת נוהג בסוסים עד תחום מחוץ לעיר, שם נטל הרה"ק את המושכות בידו. המשרת כמו נרדם והנסיעה נראתה לו כאדם שרואה בחלום מראות שונות, עיירות וכפרים עפים, עד שבאו הסוסים קרוב למחוז חפצו, אז העיר את הבעל עגלה ומסר לו בחזרה את המושכות ונסעו הלאה כאילו לא היה דבר.

בבוקר באו להעיריה סריגטש, אחרי התפילה הלך הרה"ק לטייל בחורשה שמחוץ לעיר וראה שם נער בן שמונה שנים לבוש קרעים וערום למחצה, רועה עדר של אוזים. הנער הזה היה בעל הנשמה שהרגיש בה הרה"ק. התחיל הרבי לשוחח עמו. סיפר לו הנער שהוא בן אלמנה עניה ששמה כך וכך.

תיכף הלך הרה"ק תיכף אל אמו האלמנה, וביקש ממנה שתמסור לו את בנה למשרת, והוא יגדלוהו לסוחר הגון, גם נתן לה סכום מסוים לפרנס עצמה. הסכימה האלמנה העניה. ולקח את הנער עמו העירה ונסע שוב בקפיצת הדרך עמו לניקלשבורג, אל הרה"ק הרבי רבי שמעלקא זי"ע. כבואם אמר להרבי רבי שמעלקא זי"ע: א: הנה הבאתי לכבוד תורתך נשמה גבוהה וקדושה מהיכל השירה והזמרה, הרי היא נתונה ברשות כבוד תורתך ויעשה ממנה מה שהיא צריכה להיות.

נתגדל רועה קטן זה בביתו של הרבי רבי שמעלקא, וכל הניגונים ושירי הרועים שידע היה מכנים אל הקדושה. אמרו: כי כל הניגונים שבעולם הקדושה הם באים מהיכל הנגינה, בעוד שהטומאה אינה יודעת ניגונים, שבכלל אינה יודעת שום שמחה, שהיא מקור העצבות, אך על ידי חטאו של אדם הראשון נפלו ניצוצין לרשות הקליפה, ועבודת הצדיק היא להעלות אותן הניצוצין הנודדין של הנגינה, ולא הנגינה בלבד אך גם כל שירי רועים היה מחזיר לתוך הקדושה. למשל, ידע השיר: 'עיר יער מה גדול את, שושנה שושנה מה רחוקה את. אלו היה היער קטן, היתה שושנה קרובה אז, אלו הוציאני מן היער, היינו שנינו יחד אז'. אותו השיר באותו הניגון היה מזמר בלשון זה: 'גלות גלות מה גדולה את, שכינה שכינה מה רחוקה את. אלו היתה הגלות קטנה, היתה השכינה קרובה אז. אלו הוציאנו מן הגלות, היינו שנינו יחד אז'. הנער הרועה הזה, נעים זמירות ישראל, הוא הרב הקדוש רבי יצחק אייזיק טובי זי"ע, שנודע שמו בשם הרבי מקאליב.

כששמע הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע בפעם הראשונה שירה זו עם ניגונה המתוק, אמר: בשעה שהרב מקאליב מזמר ניגון זה אזי נעשה רעש בעולמות העליונים ומתעורר מקור הרחמים, וכיתין כיתין של מלאכי רחמים באים לקבל פניו של ר' לייב שרה'ס בהיכלו שבמרום, והם משבחים אוהו ואומרים ברוך שנתן לנו את הנפש היקרה הזאת (ספיר ויהלום פר' מקץ ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אורו של רבינו הפציע ביום שבעה עשר בתמוז ת"צ בראוונה, לאביו רבי יוסף ולאמו שרה אשר על שמה ביקש להיקרא, ויקרא שמו יהודה לייב על שם זקינו המהר"ל זצ"ל. את אביו הצדיק הנסתר רבי יוסף זצ"ל לא הכיר רבינו, כי נפטר בעודו ילד קטן ומקובל שהיה מהל"ו צדיקים שבדורו. בהגיעו לגיל בר מצוה, הביאתו אמו אל הרה"ק רבי דוב בער ממעזריטש, והוא אמר לו שהוא נותן לו כדורון דרשה מתנה מאוד יפה.

רבינו ואמו לא הבינו למה ירמזון דבריו הקדושים, באשר לא נתן בידיהם מאומה, לימים אמרו הצדיקים שהדורון היה חלק משורש נשמת האור החיים הקדוש זי"ע, שנסתלק לשמי מרום בשבת קודש ט"ו תמוז תק"ג, ערב יום הבר מצוה.

אחרי הסתלקותו הסתופף בצל הרבי ממעזריטש, שהעיד עליו כי כל מעשיו הינם בלתי לה' לבדו. היה איש פלא מאד אפילו בדורו, ראה וידע כל הנעשה, עסק רבות בפדיון שבויים ובתיקוני נשמות, בכל התנהגותו היה הסתר בתוך הסתר.

דרכו היה לנסוע מספר פעמים בשנה אל רבי פנחס מקוריץ, בשנת תקנ"א בא לקוריץ ליום הכפורים, ובמוצאי יום הקדוש הלך לקבל ברכת השנה מרבי פנחס, שהכניסו לחדרו וסגר את הדלת אחריהם.

אחר ששהו הצדיקים זמן מה בחדר לבד, פתח רבי פנחס את הדלת ויצא עם רבינו בעינים זולגות דמעות באומרו לרבינו, מה אעשה שרצונכם הוא להיות תחלה.

האנשים אשר שמעו הדברים הנ"ל לא הבינו הפירוש והיו הדברים סתומים אצלם, אחר כך באותו שנה נסתלק רבינו ביום ד' אדר בעיר יאלטיוושיק, ואילו רבי פנחס נסתלק ב' אלול אותה שנה.

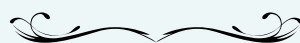
עומד היה בתפילה שמונה עשרה - שמונה שעות רצופות

עומד היה בתפילת שמונה עשרה - שמונה שעות רצופות, כאבן דומם בלא שום תנועת שפתים ואברים, אחר התפילה היו כל בגדיו וגם המנעלים רטובים זיעה. מדריגת היראה שלו היתה גדולה משל חיות הקודש.

(דרשות שפע חיים)

כך קירב רבי לייב שרה'ס את הרה"ק מקאליב זי"ע

פעם אחת בהיות הרה"ק רבי לייב שרה'ס זי"ע בעומק מדינת רוסיה הרגיש שבעיירה אחת 'סריגטש' אשר באונגריא יש נשמה גבוהה מאד שכדאי לטפל בה כדי להביאה למדרגה הראויה לה לפי שרשה ומעלתה. הדבר היה בשבת קודש, ומיד במוצאי שבת צוה לבעל עגלה שלו לרתום הסוסים לנסיעה רחוקה, וידע כבר המשרת שאם

הרה"ק רבי מרדכי שלמה פרידמאן זצ"ל

האדמו"ר מבאיאן

ה' אדר תשל"א

"הלוא הנך אדם עובד ועומד כל היום על רגליך, א"כ צריך אתה לשבת ולנוח מעט, אני יושב כל היום ויכול אני לעמוד". ונשאר לעמוד כך כל משך זמן הנסיעה.

כמו"כ בעת אפיית המצות לא הסכים מרן לשבת, כל זמן שהפועלים עומדים על רגליהם.

אברך אחד מאנ"ש נכנס לאיזה משרד לסדר עניניו, במשרד השתרך תור ארוך לפני פקיד הקבלה, ולפתע רואה עיניו את מרן זי"ע בין העומדים, לשאלתו כי רבה ולנכונותו כי הוא ישתדל לסדר עבור הרבי מה שצריך, אמר לו מרן: יהודי אחד נכנס אלי, ובתוך דבריו סיפר לי כי צריך הוא ללכת למשרד זה, אך הוא פוחד ללכת לבד, מיד התלוויתי אליו ומחכה אני בזה עד שיגיע תורו.

זהירותו בכבוד הזולת, יה' מי שיהי, היתה מופלגת, והקפיד לבל יפגע שום איש בגללו. כשביקר מרן בחיפה מצא מי שהוא מטבע ישנה בחדרו, והתחיל להתעניין על בעל האבידה, כששמע מרן מהמציאה פנה אליו כבעל האבידה, והודה לו על מציאת המטבע אשר הוא מחפש אחריה זה כמה ימים. על תמיהתו למה לא הודיע רבינו על זאת שנאבד לו מטבע, והיו מתאמצים לחפש מיד אחריה? ענה: "חששתי שמא יחשדו ח"ו במשרתת שהיא לקחה זאת".

(גר ישראל ח"ו, עמ' רלז)

לא דיברו בשעת התפילה - לכן לא שלטה האש

הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע איתרמי ליה פעמיים בחיי חיותו שפרצה שריפה בבית מדרשו, ובשתי הפעמים לא הצליחה השריפה להתפשט ולשרוף את חדרו שהיה מתפלל בו, כמנהגם בקודש של צדיקי בית טשערנאביל שהרבי מתפלל בחדר הסמוך לבית המדרש.

פעם שוחח עם ידידו הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע אודות השריפה, וכאשר סיפר הרה"ק מסקווירא שחדרו שלו לא ניזוק כלל מן השריפה. נענה הרה"ק מבאיאן ואמר: נו, הרי בחדרכם לא דיברו מעולם באמצע התפילה, ולכן לא שלטה בו האש.

(ספיר ויהלום פר' כי תבוא תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מנדל פורמנץ שליט"א)

הרה"ק רבי מרדכי שלמה פרידמאן מבאיאן-ניו יארק, בן הרה"ק רבי יצחק מבאיאן, נולד בשנת תרנ"א בבאיאן והיה צעיר בניו.

עם הסתלקות אביו בשנת תרע"ז מילא את מקומו יחד עם אחיו הקדושים בוינה. ובשנת תרפ"ז היגר לארצות הברית בהמלצת אחיו הרבי מטשורנוביץ ודודו הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב. קדוש וצדיק נשגב שזכה להערכה רבה אצל גדולי התורה והחסידות. היה מראשי מועצת גדולי התורה וממנהיגי הגדולים של אגודת ישראל וממתווה דרכה.

היה מפורסם במדותיו הנאצלות בענוותנותו וחכמתו. ביקר פעמים מספר בארץ הקודש ויזם את הקמת ישיבות

רוזין בירושלים ובבני ברק, כשאליו מצטרפים אדמו"רי בית רוזין, ואף התמסר לחיזוקם וביסוסם.

על אף חולשתו הבריאותית הקשה במשך שנות חייו האחרונות, לא פסק מלדאוג ולפעול למען הכלל, עד להסתלקותו בה' אדר תשל"א. הובא למנוחות בהר הזיתים בירושלים, מול מקום המקדש.

טוהר מדהימו

מופלא הי' מרן זי"ע במדותיו התרומיות ובזהירותו המרובה בכבוד הזולת, וידוע שעם כל תפקידו הרם נזהר היה ביותר מלהשתמש אף בשירותיהם של מקורביו.

סיפורים ועובדות למכביר, מסופרים וידועים מכל אשר זכה לשהות במחיצתו, ונציין בזה אחדים מהם:

סיפר אחד מאנ"ש: פעם לעת ערב כשחזרתי מעבודתי לביתי עם הרכבת התחתית שהיתה מלאה וצפופה באנשים החוזרים מעבודתם, והנה ראיתי לפתע את מרן זי"ע נכנס אף הוא לקרון הרכבת. (אגב, עם כל המשתמע מזה הענין, שמרן זי"ע הי' נוהג לנסוע בשנים קדמוניות עם רכבת, ויש לתאר את הקושי והסבל שנגרם לו בזה, כי כידוע הי' מרן זי"ע מהיחדי סגולה שבדור עם קדושת העיניים שלו, הלא לא הרים אף פעם את העיניים מהארץ בלכתו בחוץ, ואם הלך בלוויית מישוהו, הלך בחוץ בעינים סגורות), קמתי מיד ממקומי כדי שמרן ישב, אך מרן סירב בשום פנים ואופן לשבת, באומרו:

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע ז' אדר ב' תקפ"א

צדיק גוהר ו"האש
שוקעת"...

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל נסע פעם לשבות שבת בכפר, ואכסנייתו היתה אצל חוכר יהודי אשר מעונו התנוסס בתוך משק רחב ידיים. גם את תפילות השבת ערך הצדיק בתוך המעון פנימה בחדר גדול ומרווח אשר פונה ויועד לשם כך. באמצע קבלת

שבת נפלה לפתע הברה בכפר, כי דליקה פרצה במחסן התבואות אשר לחוכר בעל הבית, אך הגיע השמועה לאוזניו זינק החוכר ממקומו כמי שהכישו נחש והחל מתקרב כאחוז-טירוף אל עבר הפתח.

באותו הרגע הסיט הצדיק מקאליב את מבטו ממקומו והבחין בכוונתו של החוכר לצאת ולעסוק בהצלת רכושו מפני האש בהול היה על ממונו יותר מדי וכמעט שלא עמד בניסיון. מיד קם הצדיק ממקומו ניגש אל בעל הבית תפס בזרועו, ואמר לו המתן ואספר לך מעשה שהיה אצל הרבי רבי זישיא מאניפאלי. ופתח הצדיק מקאליב וסיפר בימי חורפו בעודו מסתופף במחיצת רבו הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש נטל על עצמו רבי זישיא את תפקיד הסקת תנור החורף ברצותו לקיים בכך מצוות שימוש תלמידי חכמים בפועל.

ערב שבת אחת בין הערביים, לאחר שגדש את התנור בגזירי עצים ביד רחבה ובנפש חפצה לכבוד שבת המלכה הצית רבי זישיא את האור בתנור, ופנה לעסוק בהכנותיו העילאיות לקראת קבלת שבת. הוא נטל לידו ספר תהילים התיישב לו בקרן זוית לא הרחק מן התנור המוסק והחל לקרוא מזמורי תהילים באש קודש מתלקחת ככל להט נשמתו היוקדת. חלפה שעה, האש אשר בתנור ליחכה ברעבתנות את מלאי העצים העצום שמצאה לפניה, וחום אדיר בקע והציף את כל הבית, עוד מעט פרצה האש הענקית מפי התנור החוצה אחזה בקירות הבית וברהיטים הסמוכים והחלה ללחך אף אותם. באותה שעה העפילה התלהבותו של רבי זישיא בקריאת מזמורי התהילים הקדושים מעלה מעלה, עד כי לא הבחין ולא שעה לנעשה מסביבו בבית.

הוי גיוואלד! נשמעה לפתע זעקה מפי אחד מבני הבית, דליקה בבית יקוד התנור עלה על גדותיו והצית את הכתלים "זישיא" הפכה הזעקה למקהלה בת רבים, כבה חיש את התנור הבית עולה בלהבות! אך רבי זישיא אינו שומע, כל מעייניו נתונים למזמורי התהילים נפשו משתפכת במתק הקריאה והוא אינו שרוי כלל כאן בעולם הזה.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע נולד בשנת תק"א בברכת מרן הבעש"ט הק', שהתאכסן לפני כן בסערענעטש בבית אביו הרבני הנגיד ר' משה יחזקאל ואמו מרת רייזל ע"ה, וברכס בבן שיאיר את העולם.

עוד בילדותו כשהיה רועה, כאשר הרה"ק רבי לייב שרה"ס ראהו והכיר בנשמתו הגבוהה, קרבו אל

הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע. בצילו עלה ונתעלה במעלות התורה והחסידות.

כשיקוד הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק בניקלשבורג העיד עליו שהוא ראוי להיות רבן ומדריכן של ישראל. אח"כ הסתופף בצל הרבי ר' אלימלך ועוד מצדיקי הדור.

בשנת תקמ"א הוכתר כאב"ד קאלוב וגליל שאבאלטש בהונגריה. שם הקים עולה של תורה וחסידות והוציא יקר מזולל, רבים הסתופפו בצילו כשהוא מנחיל להם דעת ויראה טהורה.

נודע כעמוד העבודה בשלהבת קודש, ובעבודת השירה והזמרה בדרגה גבוהה, כן נתפרסם כפועל ישועות.

נתבקש לשייבה של מעלה בז' באדר ב' שנת תקפ"א ומנוחתו כבוד בקאליב.

המקום נעשה לתל תלפיות והמוני חסידים ואנשי מעשה היו מגיעים לציון הק' ביומא דהילולא להיוושע בדבר ישועה ורחמים.

מה ענה לשאלת רופאו – איך יכול לסבול יסורים קשים כאלו

פעם אחת שאל רופא את הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע: א: האיך יכול הוא לסבול יסוריו הקשים, והאיך הוא בגדר האנושי לסבול כזאת?

והשיבהו הרבי, כי הרי היסורים ממתיקין וכו' וממרקין, והנה כשעבר על אדם זמן מסוים וזכה יסורים כל הזמן ההוא באהבה בלתי להרהר אחר מדותיו יתברך וכו', הרי רכש לו רכוש גדול, ובודאי הוא מתענג על זה הזמן שעברו עליו היסורים, שהיסורים שמכבר הלא עתה איננו מרגישם, על כן יכול הוא לקבל גם יסוריו שבהווה באותה הרגע עם החיות שיש לו מיסוריו שמזמן הקודם, וזמן ההוא הוא רק רגע.

(ספיר ויהלום פר' שמות ע"ט - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מזמורי התהילים, ובהכנותיו הנעלות לקבלת פני שבת המלכה. סיים הצדיק מקאליב את סיפורו והפטיר: אף אני אומר כתוב בתורה "ותשקע האש"! עוד החוכר מתבונן על סביביו בחרדה כמחפש מאין יבוא עזרו, והרינה עברה בחוצות הכפר לאמור השריפה באסם כבתה מאליה. לאחר השבת משיצאו החוכר ואורחיו לאמוד את נזקי האש הופתעו לגלות, בלב האסם חריץ עגול עמוק באדמה אשר בתוכו שקעה האש ודעכה.

(צנתרות הזהב - עמ' שכה)

זי שא אייכה... נשמעו צווחות האימים מכל עבר, הבית עולה בלהבות. משראו כי אין קול ואין קשב נחלצו בני הבית בעצמם לכבות את האש, והי כאשר ניגשו סמוך לתנור והנה רבי זי שא יושב בפינתו כמו לא היה דבר, ונפשו יוצאת בדברו את פרקי התהילים הקדושים פניו להבים עיניו שקועות בדפים המצהיבים ונשמתו מרקיעה לשחקים. זי שא! זעקו פעם נוספת ואחרונה, בסמוך לאוזניו הבית בוער באש, ומה בכך! נרתע רבי זי שא לאחוריו בבעתה והרי פסוק מפורש בתורה הוא "ותשקע האש" בן רגע שקעה האש במקומה, ורבי זי שא המשיך באין מפריע באמירת

הגה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין זצ"ל אבד"ק סעליש בעל 'צור החיים' ט' אדר תרל"ה

דלא ידע פשוטו כמשמעו. והוא ז"ל נהג להתפלל בזמן מנחה גדולת וישב בסעודה עד הערב, וקודם בהמ"ז היה אוכל דג מלוח כאשר היה מקובל מפי רבו בעל דברי ריש ז"ל שנכון אז לאכול דג מלוח ע"פ סוד, ואח"כ בהמ"ז היה ישן רגעים אחדים להראות שהיין עשה את פעולתו וקיים גם בשינה עד דלא ידע כמו באש"ע, וכשקם ממשיכו אז התאספו אליו הב"ב ונכנס יין בגרום והשמינו במרום שירים וזמרים, ואז הוא ז"ל ישב על כסאו והגמרא פתוחה לפניו והתחיל בלחש ללמוד את הסוגיא לשבת הגדול.

(צור החיים המבואר)

הגה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין מסעליש התפרסם מאוד כפועל ישועות, וכל ישועותיו היו קשורות בלימוד התורה. היה אחד ומיוחד מגדולי ומאורי הדורות אשר בלט בשיעור קומתו וכלל בקדושת תורתו עבודת הקודש וגמילות חסדים להיות פועל גדולות וישועות בקרב הארץ. יחיד היה לקבל תואר "יראת השם" מאת החתם סופר, ואדמו"ר בעל הדברי חיים מצאנז שלח אליו חולה שיפעול לו ישועה בדרך נס, ואמר עליו שהוא החריף והפוסק והמקובל הגדול.

האדמו"ר בעל הישמח משה זצ"ל הגיע אליו לשבת בעודו צעיר לימים והלביש לו השטריימל שלו, אמר עליו שלומד תורה לשמה ולו נאה לדרוש. ואדמו"ר בעל הייטב לב ז"ע היה אתו בידידות ושלח את

בנו בעל הקדושת יו"ט לקבל ממנו היתר הוראה וסמיכת חכמים. רבי שמואל שמעלקא ז"ע נולד במחוז סילאדי לאביו רבי יוסף, ולמדות שהגיע לפרשבורג כדי ללמוד בישיבת החתם סופר, לא נשאר שם והלך ללאקענבאך ללמוד אצל רבי שלום אולמאן ובנו רבי שלמה זלמן אב"ד מאקאווא. כיהן כאב"ד באלקאני, וחוסט ובשנת תר"כ התקבל כאב"ד סעליש בה כיהן עד לפטירתו. ביום ט' אדר ב' שנת תרל"ה.

הנהגתו בפורים

והיה הוא [רבי שמעלקא מסעליש] ז"ל שמח מאוד כשראה שמחה במקיימי דת הקודש, וביותר בימי פורים ימי משתה ושמחה הללו יוצאין והללו נכנסין אלו מזמרים ואלו מרקדים להיות היהודים עתידים כנמצא בכתובים, צהלה בפניהם ושמחה בלבותם ומתאמצים לקיים מאמר רבא חייב איניש לבסומא בפוריא עד

מנהגו באמירת 'זעל חטאים'

שמעתי בשם הגאון הקדוש, בעל 'צור החיים', ה"ה רבינו רבי שמעלקא מסעליש ז"ע, שהיה רגיל להפסיק בין הדביקים ולומר הועל חטאים' בדרך זה: 'זעל חטאים שאנו חייבין, עליהם מכות מרדות, והיה מפסיק בין 'חייבים' לבין 'עליהם', ותיבת 'עליהם' נמשך להלן, והיה משמעו 'עליהם מכות מרדות'. וכן אינך, 'עליהם מלקות ארבעים', 'עליהם כרת ועירי', עליהם ארבע מיתות בית דין'. כי אמר, איך יתכן שביומא דינא רבה נעורר על עצמינו פורעניות ח"ו, רק עליהם יבואו כל זאת.

ואני הוספתי בטעמא דמילתא, מפני שגלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך אלא ששעבוד מלכיות מעכב עלינו, על כן הם הם הגורמים עלינו לחטוא, על כן מגיע להם העונש ועל כן עליהם מכות מרדות, וכן אינך. וכן אני נוהג אחריו לומר כן.

(משנה שכיד - יום כיפורים)

חבר טוב

לרפאני? זו אינה הבטחה של הצדיק, בבחינת 'צדיק גוזל', ולכן רצוני בהבטחה מפורשת, הפטיר בכאב. הודיעו החבר ואמר נחרצות: הנני נוסע בפעם השלישית! והוסיף: הנני מקוה שלא אצא מעם הרבי ללא הבטחה לרפואתך, כפי בקשתך.

וכך יצא חברו לדרכו בפעם השלישית, דרך שאפילו בימות הקיץ קשה היא לנסיעה, שלש פעמים בזו אחר זו, ומכל שכן בימות החורף הקשה, שהקור המקפיא הרוחות והשלגים מכבידים על טלטולי הדרכים, נסיעה כזו נחשבת בבחינת מסירות נפש. כשראהו הרבי בפעם השלישית תמה ושאלו: מדוע באת שוב בשלישית, מה אפשר לברך יותר משברכתי. סיפר הלה לרבי את דברי חברו החולה, שאינו מתרצה בברכה גרידא, אלא חפץ בהבטחה בבחינת 'צדיק גוזל' ואזי בודאי הקב"ה יקיים זאת וירפאהו מחליו. לשמע הדברים שקע הרבי בדבקות עצומה למשך זמן רב ולאחר מכן אמר להלה: הנך יכול כבר לנסוע לביתך ותאמר לחברך כדברים האלה: א. שיולדו לו ילדים. ב. שיתעשר. ג. שיהיה בריא ויארץ ימים ושנים טובות. האיש יצא בשמחה מאת הרבי על אף שלא הבינם, שהרי מדובר בחולה אנוש רח"ל ודי בכך שיתרפא ויארץ ימים, והנה הרבי ברכו בדברים שאפילו לא עלו במחשבה לבקש. כשהגיע לבית החולה מסר לו בשמחה את דברי הרבי. כמובן שהחולה שמח עד מאד והודה לו מעומק לבו על השליחות. לאחר מספר ימים נתרפא החולה לתדהמת הרופאים. במהלך השנה נולד לו ילד. ומיד אח"כ נסע ליריד וההצלחה האירה לו פנים באופן נפלא.

בדרכו חזרה מהיריד החליט לנסוע לברדיטשוב בכדי להודות לרבי על חסדו שגמל עמו. כשנכנס לקודש פנימה מסר 'קוויטעל' ובו הודה לרבי על טובתו. הרבי שמח מאד לראותו במצבו הנוכחי, והודה להשי"ת על חסדיו שגמל עם הלה. אמר האברך: רבי, הנני זוכר את דבריו שאמר לחברי הנאמן בהיותו אצלכם עבורי בפעם השלישית: שיהיו לי צאצאים שאתעשר ושאהיה בריא, וברצוני לשאול לפשר הזכיה לשלש ההבטחות כשהיה מדובר בחולה אנוש שאפילו רק זאת שיתרפא ויחיה הרי זה דבר גדול ומופלא עד מאד.

השיבו הרבי: אספר לך את השתלשלות הדברים ועל ידי

באחת העיירות גרו שני אברכים חברים בלב ונפש ומקושרים בעבותות אהבה עצומה. באחד הימים חלה אחד מהם והגיע לידי סכנה רח"ל. הרופאים לא מצאו לו שום תרופה שתורפאנו מחליו. השתוקק החולה להזכיר את עצמו לפני הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א שהיה מפורסם כפועל ישועות, אלא שבגלל מצבו הרפואי והמרחק הגדול מעיירתו עד לברדיטשוב, ובמיוחד בחדשי החורף, שלא אחת שקעו אנשים בדרכים בבזבזים, וגם לאנשים בריאים היה הטלטול בדרך כמעט בגדר סכנת נפשות, נבצר ממנו הדבר. החולה שוחח על כך עם חברו הנאמן והלה הביע רצונו ללכת בשליחותו למסור 'קוויטעל' לרבי ולהפציר עבורו לרפואה.

בקשיים גדולים וטרחה עצומה הגיע החבר הנאמן לברדיטשוב ומסר לרבי את 'קוויטעל'. הרבי נאנח למקרא 'קוויטעל' ואיחל שהחולה יתרפא מחליו בתוך שאר חולי ישראל. הדרך חזור היתה גם היא קשה בגין מזג האוויר והטלטול בדרכים המשובשות. מיד כשהגיע, נכנס אל החולה ומסר לו את דברי קדשו וברכתו של הרבי להחלמתו. אך החולה הגיב: לא לכך קויתי, ברכה כזו לא תועיל לי במצבי הקשה, חפצתי בהבטחה של הרבי שאבריא ממחלתי. למשמע דבריו נענה חברו המסור והנאמן: אם כן הנני נוסע שוב לברדיטשוב, ותקותי לבשר לך בשורה טובה יותר.

הדרך בפעם השניה לא היתה קלה מהראשונה. החורף הקשה שבתקפו הכביד עד מאד על החבר, אך הוא לא שות לזאת, מתוך מסירותו המופלגת לחברו החולה. כשנכנס לקודש תמה הרבי לשובו. התנצל הלה ואמר: חברי

אינו מסתפק בברכה גרידא, אלא חפץ שהרבי יבטיחו שהוא יבריא. ושוב כבפעם הקודמת נאנח הרבי בקראו את 'קוויטעל' ואמר: שהשי"ת יעזור שחברך ששמו כך וכך, והרבי פירט את שם החולה, יתרפא ברפואה שלמה. כשמע הלה את דברי קדשו של הרבי קיווה שחברו החולה יסתפק בכך וירפא ממחלתו. בהגיעו לבית חברו מסר לו את דברי הרבי. לשמע הדברים נשבר לב החולה, שהרי הוא חש בפועל שמצבו אינו משתפר אלא להיפך מחמיר והולך רח"ל, ואמר לחברו המסור והנאמן: לא זאת קויתי מנסיעתך אל הרבי, הלוא הרבי ברכני שהשי"ת ישלח לי רפואה שלמה, וכי אינני יודע שהקב"ה הרופא חולים יכול

על הפסוק (שמות לח כג): 'וְאַתָּה אֱלֹהִים בֶּן אַחִיסֶמֶךְ לְמִשְׁתֵּי הַן הָרֶשֶׁת וְהָשֵׁב וְרָקִם בְּתַקְלָתָהּ וּבְאַדְמָתָהּ וּבְתוֹלַעַת הָשָׁמַיִם וּבְשִׁשׁ', הִיא אומרת הרה"ק החידושי הרי"ם זיע"א: "א גיטע ברידער קען צו העלפן!" – אה טוב, חבר טוב, יכול לסייע ולעזור. והרי זה מה שמרומז בתיבת 'אחיסמך' נוטריקון: אה סומך, שאה טוב יכול להיות סומך ומושיע בשעת צרה ולהביא לדבר ישועה ורחמים

יקרים, האם הנכם יודעים למי דאגתם לזש"ק ולעשירות?
מדובר באברך שהוא חולה מסוכן ורגלו אחת כבר בקבר
רח"ל, איך יכול להוליד ולהתעשר כשהוא שוכב על ערש
דוי והרופאים מייאשים אותו. לכן מוכרחים אנו לאחר כל
הבטחות אלה לפעול אצל המלאך רפאל שידאג בעזרת
הבורא ית"ש שהחולה יתרפא מחליו ויוכל לקבל את שתי
הברכות, צאצאים ועשירות. וכך היה, המשיך וסיפר הרבי
לאברך, בסיוע שני המלאכים פעלנו אצל המלאך רפאל
שיבטל מעליך את הגזירה.

לכן, סיים הרבי ואמר: אמרתי לחברך שיאמר לך על
פי הסדר של ההבטחות שקבלתי ממלאכי עליון: שיהיו
לך ילדים שתתעשר ושתבריא ותאריך ימים (לדעך כמון)
עמוד כז).

♦ ♦ ♦

על הפסוק (שמות לח כג): 'וְאֶתֹו אֶהְיֶאב בְּןִי אֲחִיסָמֶךְ
לְמִטָּה דֵּן חֶדֶשׁ וְחֶשֶׁב וְדָקָם בְּתַכְלֶת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי
וּבְשֵׁשׁ, הִיָּה אֹמֵר הֲרָה"ק הַחִידוּשִׁי הַר"ם זִיע"א: "א גִּיטֵעַ
בְּרִידֵדֶר קֶען צו העלפֿין!" – אח טוב, חבר טוב, יכול לסייע
ולעזור. והרי זה מה שמדומז בתיבת 'אחיסמך' נוטריקון: אח
סומך, שאח טוב יכול להיות סומך ומושיע בשעת צרה
ולהביא לדבר ישועה ורחמים.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

כך תבין הכל. כשהברך המסור והנאמן הגיע אלי בפעם
הראשונה והבטתי בקוויטעל ראיתי שמצבך אנוש ואין
כבר מה לעשות, מחלתך קשה מאד ובדרך הטבע אין לה
כל רפואה, ולכן יותר מלברכך לא יכולתי. כשבא לפני
חברך בפעם השנייה וביקש עבורך הבטחה, לא היתה כל
אפשרות להבטיח, לדאבני תפלותי לא התקבלו במרום,
ומכך משמע שגזרה כבר הגזרה רח"ל. אולם כשהברך הגיע
בפעם השלישית וראיתי עליו כמה קשה היה עליו להגיע
לכאן פעם אחר פעם, כשבכל פעם הקושי גובר והדבר כרוך
במסירות נפש, אזי חשבתי בלבי: מסירות נפש של אדם
לחברו באופן כזה מחייבת גם אותי לעשות יותר מאשר הנני
משתדל לעשות לאחרים ומוכרחני למסור עצמי על כך.

והמשיך הרבי: עשיתי עליית נשמה ועזרני השי"ת לפגוש
את המלאך הממונה על הנשמות. אומר לי המלאך: הרב
מברדיטשוב, בודאי מחפשים אתם נשמה להעניק לאדם
מישראל. השבתי למלאך: נכון, הנני זקוק שאברך זה,
באמרי לו את שמך, יפקד בבן. ופעלתי זאת. המשכתי
בדרכי ופגשתי במלאך שהקב"ה מינה אותו על הפרנסה
לבני ישראל וגם הוא פונה אלי ואומר: הרב מברדיטשוב,
מסתמא חפצים אתם לגמול טובה לבר ישראל שיושע
בפרנסה. אמרתי לו: בודאי. ושוב אמרתי את שמך ופעלתי
עבורך עשירות. ואז פניתי אליהם ואמרתי להם: מלאכים

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המבואר
המבית עשירי ממדני גביעור "אורי אור"
חלקים מאורי החיים
ביאור משובל עוזר באסמנות בינות העולם
מאת: מרדכי | עמודות חיים
עמוד מרדכי קין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מחשבות נפחיות
הביאור המקיף על כל ספר הדור החיים חזק
"אורי אור" - עמוד קין הלמוד
"אורי חיים" - ספרות מרדכי
ביאור מרדכי
עמוד מרדכי קין

עין וְהֵדֶר

חיים של תורה

44-20-8206-0176 (אדושה) (1718) 437-0254
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לתגובות ולהצטרפות לקבלת הגליין במייל: newsletter.mechubarim@gmail.com

מילין יקירין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מילה-תא

חזרת-תא

חזרתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

לשוב בתשובה - ההכנה שתשרה שכינה במעשי ידינו

עווננו מנשוא. וכשחוזר בתשובה, מוציא אותו הכח שנותן בתוך הקליפה ומכניסו בקדושה, ועל זה נאמר (איוב כ טו) 'חיל בלע ויקיאנו' וגו', ולזה נקראת 'תשובה' שתשוב דברי הקדושה למקומה, ושכרו כפול ומכופל שמכניע הקליפות בהוציאו את הקדושה מתוכה, ונותן כח אל הקדושה בהכניסו לתוכה, ובזה יובן מה שאמרו רבותינו ז"ל (יומא פו:) 'זדונות נעשין לו כזכיות'.

זהירות שלא להתאחר מלשוב בתשובה

ועל פי זה פירש הרה"ק מנחם מענדל מלינסק ע"ה את הפסוק (תהלים קכז ב) 'שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת', 'קום' רמז למצוות עשה שנצרך לקום ולעשותם, ואילו 'שבת' רמז למצוות לא תעשה שמצוותם שב ואל תעשה, וזהו הרמז 'שוא לכם משכימי קום' שהם משכימים תחילה בעבודת 'קום ועשה טוב', ו'מאחרי שבת' שמאחרים את עבודת 'שב ואל תעשה רע', ואין עבודתם עולה יפה, כי יש לסור תחילה מן הרע קודם העסק בקיום מצוות עשה.

הקדמת התוכחה למשנה תורה

ודבר זה הוא עיקר גדול בעסק התורה והמצוות, שאין העבודה חשובה אלא כפי טהרת הלב והכנתו קודם גשת האדם אל הקודש, כי אם לא ישוב האדם בתשובה תחילה מוטב לו אם לא עסק בתורה. כמו שפירש בעל מאור ושמש (דברים ד"ה א"י אלה ה-ב') את הכתוב (דברים א ה) 'הואיל משה באר את התורה הזאת', וקשה הלא עדיין לא פתח לומר לפניו דברי תורה, וכל הענין כאן מדבר בתוכחות מוסר על עבירות שנכשלו בהם במדבר, ורק להלן בפרשת ואתחנן התחיל לחזור בפניהם על עשרת הדברות ושאר המצוות הנשנות להלן. אכן ביאור הדברים

וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמַּלְאכָה וְהָנָה עֲשׂוֹ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' כִּן עָשׂוּ וַיִּבְרָךְ אֹתָם מֹשֶׁה (לט מג). כתב רש"י: 'ויברך אותם משה', אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקיננו עלינו ומעשה ידינו וגו' (תהלים צ, יז). הלימוד העולה מכאן, שאף כאשר מכינים במעשה את כל הראוי למצוה, עדיין יש עוד מה כדי שתשרה השכינה במעשי ידינו.

נבאר יותר, מכלל ההכנה הראויה לעבודת ה', שיתבונן האדם במעשיו ויתן אל ליבו לתקן פגמי נפשו, כך לא יעבוד את ה' בהיות נפשו מטונפת בחטאים, ויקיים בעצמו 'סור מרע' תחילה ואחר יפנה להמשך הפסוק 'ועשה טוב', ועל זה אמר הכתוב (ירמיה ד ג) 'נִירוּ לָכֶם נִיר וְאַל תִּזְרְעוּ אֶל קִצִּים' ופירש רש"י: 'הוּא לַמִּדִּין מַעֲבֹדֵי אֲדָמָה שְׁנָרִים אוֹתָהּ בִּימֵי הַקִּץ לַהֲמִית שְׂרָשֵׁי הָעֲשֻׁבִּים שֶׁלֹּא תֵּהָא מַעֲלָה קוֹצִים בַּעַת הַזֶּרַע בַּחוּרֶף, אִף אֲתָם הִטִּיבוּ מַעֲשֵׂיכֶם בְּטָרֵם תְּבוֹא עֲלֵיכֶם הָרַעָה שֶׁלֹּא תֵּהָא תְּפִילַתְכֶם נִמְאֶסֶת כַּשֶּׁתְּצַעְקוּ. וְאַל תִּזְרְעוּ אֶל קוֹצִים', ואל תהי צעקתכם לפני מתוך הרשע כי אם מתוך תשובה, שלא תהיו דומים לזורע בלא ניר והיא נהפכת לקוצים, עכ"ל.

על ידי התשובה משיב כוחות הקדושה למקומם

וכן כתב בספר הליקוטים לאריז"ל (תהלים נ): 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי' (תהלים נ טז) וכו'. דע, כי כל המעשים טובים שהאדם עושה בעודו רשע, או התורה שלומד, אין צריך לומר שאינו נותן כח בקדושה, אלא אדרבה מוסיף כח בקליפה, ועליו נאמר 'ולרשע אמר אלקים וכו' מה לך לספר חוקי', כלומר שאתה מכניס דברי קדושה בתוך הקליפה, ובזה מוסיף על חטאתו פשע וגדול

לא: כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ כה) 'גם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם'. שקודם עסק התורה והמצוות יש לשוב בתשובה כדי שלא ילכו שפע המצוות לחיצונים ח"ו. ועל זה תקנו לומר קודם קיום המצוות 'ויהי נועם ה' אלקינו עלינו', שנזכה להשראת נועם ה' בעת המצוה, 'ומעשי ידינו כוננהו' שירצו לפניו מעשי ידינו, ולא יעשקו החיצונים את חלקנו, וכדברי רש"י: אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו וגו'.

ובזה יתבאר דברי הגמרא 'שונה בלא זמרה', 'זמרה' לשון הכרתה כמו 'זמיר עריצים' (ישעיה כה ה), והלומד תורה בלי להכרית את החיצונים המעכבים, וכן 'קורא בלא נעימה', שאינו זוכה להשראת נועם ה' על נפשו ועל תורתו, הרי תורתו בכלל 'חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם', כי מצוותיו אינם טובות ותורתו אין בה חיות, אחר שלא הקדים תשובה לפני התורה והמצוות.

מחסד ה' להקדים הכנה לפני כל מצוה

ולעולם צריך להקדים הכנה לפני כל מצוה ועבודת ה', לקדש עצמו להיות ראוי לעבודתו יתברך, ואין לתמוה מדוע יש צורך בהכנה מחדש לפני כל מצוה, ולא מספיק שיכין עצמו פעם אחת באופן שתהיה ההכנה קבועה בלבו, להיות מוכן בכל עת ובכל שעה לעבודת ה', כי זה עצמו חסד ה' על בריותיו להצריכנו לשוב ולהתכונן לפני כל מצוה ואיננו יכולים להסתפק בהכנתנו משכבר, ובכך זוכים אנו בכל זמן להוסיף עוז ותעצומות בעבודתו בהכנה ראויה ונכונה.

הוא, שנמנע משה מלשנות לפנייהם את התורה, שמא לא הרהרו עדיין בתשובה ואין תורתם רצויה, ותחילה פתח להוכיחם על חטאיהם כיון ש'הואיל משה באר את התורה' ונצרך להשיבם בתשובה תחילה.

עיקר ההכנה על ידי חזרה בתשובה

וזהו שפירש האור החיים הקדוש על הכתוב (לעיל יט ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי', 'ועתה' לשון תשובה, כי בבוא ה' לתת את תורתו לעם ישראל ביקש שתהיה התורה שמורה בטהרתה, ולא תימסר לישראל בהיותם מלוכלכים בחטאים שקדמו להם, על כן הקדים כאן לשון תשובה, ועל ידי שיהרהרו ישראל בתשובה יזכו לקבל את התורה בלב טהור, כי אפילו רשע גמור שהרהר בתשובה הרי הוא צדיק גמור.

צא ולמד מאשר כתב **בישמח ישראל** (נח ח): והנה נודע 'ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא י), בטרם עשיות המצוה או קודם תורה ותפילה, צריך האדם להכין את עצמו בהכנה דרבה, לפנות את מחשבתו מעניני עולם הזה ולחשוב חשבון הנפש שפלות עצמו ואחר כך רוממות ה' יתברך, וכמאמר הכתוב 'נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים', וכמו החרישה שהיא נחוצה מאוד קודם הזריעה, שמסיר האבנים והקוצים מהשדה למען יוכל לצמוח אחר כך, כמו כן הוא ההכנה, ובזה ימשוך עליו יראת ה' ואהבתו.

כפי הטהרה מקודם זוכה להשראת השכינה

על ידי שחוזר בתשובה קודם עסק התורה זוכה להכרית את החיצונים העושקים את הקדושה, ובזה פירש **בערוגת הבושם** (מצורע ד"ה זאת תהיה) את דברי הגמרא (מגילה

מִילְתָּא דְפִלְיָא

אם יחכה עד שיסור מרע לא יעסוק בתורה לעולם

אם כי תורתנו אמת ולעולם מצאנו עצה טובה כי סדר העבודה בדורנו הוא לעסוק בעשה טוב אף שעדיין לא סר מרע, ואף שבתהלים נאמר (לד טו) 'סור מרע ועשה טוב', אם כן יבוא האדם ויאמר, צודקים טענות היצר, הרי עדיין לא סרתי מרע וכיצד אוכל לעשות טוב. על כך דרש הרה"ק **בעל הצמח צדיק מו"ז'ניץ ע"ה** (ויחי ד"ה וירא), דהנה כתיב 'נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים', ופירשו ז"ל דהאדם צריך להיות קודם בבחינת 'סור מרע' ואחר כך 'עשה טוב', כי אם אינו בבחינת 'סור מרע' יש חס ושלום יניקה להחיצונים מהמצות ומעשים טובים שעושה, כיון שנפשו עדיין לא מטהרה.

אמנם בדורות הללו ובפרט באנשים כערכנו, אם ירצה להמתין שלא להיות 'עשה טוב' עד שיהיה קודם בבחינת 'סור מרע', אזי יבלה ימיו ושנותיו ולא יעשה מצוה, כי מי יאמר זכיתי לבי. לכן העצה הנכונה לזה שיהיה 'עשה טוב' קודם, ובעשיית המצוה יקבל עליו תשובה באמת על מעשיו הקודמים, ושלא ישוב עוד לכסלה, ואם כן על ידי העשה טוב זוכה להיות בבחינת 'סור מרע' גם כן.

א. ובוודאי מעשים טובים כאלו מקובלים הם לפני כסא כבודו יתברך, כי בעת עשיית הטוב הוא גם סור מרע כי הרע הולך ונתרחק מאתו מחמת הרהורי תשובה שעלו ברעיוניו (אהבת ישראל תולדות קכה).

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כך אותיות התורה הם המחזיקים עולם ומלואו שהם הגימטריא של עשרים ושנים האותיות כולל האותיות הכפולות^א.

בידיעה קדושת האותיות יש לגשת ללימוד התורה הקדושה

והוא סוד גדול שכדי לומר זאת צריכים רוח הקודש, ומכאן לימדנו אביר יעקב הקדוש ע"ה שבהגשה זו צריך לגשת אל הקודש בלימוד התורה הקדושה, וצריך האדם להתבונן ולידע דאותיות התורה הם קודש קדשים למעלה וכל אות ואות נבראו ממנה כמה עולמות וכמה סודות באותיות התורה אשר אין כח באדם להשיג אחת מאלף מהם, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש (אחרי עג).

ובעצם מקורם הינו בעולמות העליונים שלמעלה מהשגתנו, אך כשרצה המאציל העליון להאציל הנהגתו לעולם הזה בתחילה האצילים אור נעלם מאד שאין לו שום השגה והורידם מדרגה אחר מדרגה והלבשה אחר הלבשה עד שיכלו להתגלות בעולם הזה הגשמי, בתוך לבוש גשמי הנראה בעינינו האותיות בשם א' ב' וכו'. אך על האדם העוסק בתורה בקדושה וטהרה לדעת כי כשעוסק בתורה בקדושה וטהרה הרי שמחזיר אותיות אלו ללבושם הרוחני שבהם תלויים עולם ומלואו.

ועל זה רמז הכתוב **ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים**, שאותיות אלו הם הווים שתלויים עליהם עמודי העולם. ועוד הוסיף **וציפה ראשיהם** דהיינו אלה האותיות מראשיתם עשה להם המאציל העליון התלבשות כדי שיוכלו העולמות לקבל אורם, ואחר כך שנתנם לנו, חזר והלבישם בלבוש גשמי כדי שנוכל גם אנחנו להבין אותם, וזהו שחזר ואמר פעם אחרת **וחישק אותם**. ולפיכך צריך האדם ליזהר בקדושתם אזהרה יתרה וקדושה וטהרה כראוי.

צדיק יסוד עולם - נאצל מעולמות קדושה שאין בהם שום השגה

כך גם כשמדברים על צדיקים יסודי העולם יש לנו

סוד מספר הווים לעמודים

וְאֵת הָאֵלֶף וְשִׁבְעֵי הַמָּאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה ווִים לְעִמּוּדִים וְצִיפָה רָאשֵׁיהֶם וְחִשֵּׁק אֹתָם (לח, כח). הקדוש ברוך הוא ברא את העולם בתורה הקדושה, וכל אות ואות ממנה היא קודש קדשים שמחזיקה את העולם, וכך היו אבותינו סופרים דורשים ומתבוננים על כל אות ותיבה למה באה ועל מה. כאן כשמשה רבינו ע"ה עושה דין וחשבון על כל מה שגבה למלאכת המשכן מה נעשה בהם, כתוב 'ואת האלף ושבע מאות וחמישה ושבעים עשה ווים לעמודים', שמספר זה עשה ווי תלייה על העמודים, ויש להבין מה סוד יש במספר זה.

כל מעשה המשכן ברוח הקודש ובמעשה ניסים ובוודאי רומז מה

הרי כל שנעשה במלאכה קדושה זו נעשה במעשה ניסים מעל הטבע מעל המקום ומעל הזמן, שבכלל כל הליכתם הייתה בדרך ניסית, כמו הענן שהיה מיישר הרים גבנונים וכשהיה גיא עמוק היה מגביה אותו, וזהו רק דבר אחד מנסי ניסים שנעשו לישראל בכל הדרך, מופתים גדולים שאין להם שיעור ולא תיאור. ובמעשה המשכן נראו ביותר אותם הנפלאות שמעל הטבע המקום והזמן, כמו הצורה שבה הטבילו את הפרוכת, וכן מצינו שמשה רבינו ע"ה הקים את המשכן לבדו בעוד מאה אנשים לא יכלו לו להרימו, וכיוצא בזה ניסי ניסים ללא גבול. ובמקום לא טבעי שכזה לא יתכן שמספר זה הינו כפשוטו שכך יצא מספרו, אם כן עלינו להבין מה בא לומר מספר זה.

מספר הווי"ם כמספר אותיות התורה והם מעמידי העולם

מבאר זקני הקדוש אביר יעקב ע"ה (פתוחי חותם ד"ה ואת האלף) שאם תחשב את כל עשרים ושנים אותיות מא' ועד ת' וכן האותיות הכפולות מנצפ"ך, יעלה לך הכל בחשבון אלף שבע מאות ושבעים וחמש, ואותם עשה הקב"ה 'ווים לעמודים', כלומר, כמו ווי תליה שמחזיקים את מה שתולים עליהם

המשך בעמוד הבא

ב. בחשבון כזה: 1495=1+2+3+4+5+6+7+8+9+10+20+30+40+50+60+70+80+90+100+200+300+400. וכשתוסיף את האותיות הכפולות דהיינו: 40+50+90+80+20=1775.

בו, שיראה כבוד ה' ובכך יסתלק מהעולם, ואז תהיה לישראל כפרה על ידי מיתתו, שיזכו ישראל לעת רצון נעלית זו ויתכפר להם, כי כך דרכו של משה רבינו למסור עצמו ונפשו בעבור עם ישראל. וזכות מסירות נפשו נשאר לנו לדורות עולם.

דוד המלך נתן כוחו לכל ישראל בכל הדורות שיוכלו לקבל את התורה

לפי זה - מסביר נכדו **השפתי צדיק ע"ה** (שבועות מח), זו הסיבה שדוד המלך ע"ה נפטר בחג השבועות. שדוד המלך כל מגמתו היתה רק לתקנת השפלים שבישראל, כמו שאמר החידושי הרי"מ שדוד ושלמה בנו הלכו תמיד על שפת שאול תחתית שאם ח"ו יבוא אחד מישראל לשם, יהיה לו תיקון. כלומר, הם הכניסו עצמם לניסיונות קשים ומסוכנים, למרות שיכלו חלילה לאבד את כל עבודתם הקדושה באם חלילה לא יעמדו בניסיונות הללו, אך בכל אופן הכניסו את עצמם לשם, כדי שאם יבוא יהודי בכל הדורות למצב קשה כל כך של ניסיונות, לא יאבד ויוכל להתגבר ולחזור מכל מקום שרק יהיה לאביו שבשמים.

דוד ושלמה לא הוצרכו לבוא לידי ניסיון כדי לבחון את שלימות לבבם

הקב"ה מנסה את האדם כדי לראות עד כמה נאמן הוא לה' יתברך, אבל דוד ושלמה ע"ה לא היו צריכים זאת לעצמם וכמו שכתוב בדוד מלך ישראל ע"ה (תהלים קט כב) 'לבי חלל בקרבי' ופירשו חז"ל שהרגו בתענית. אך למרות זאת נכנסו לנסיונות אלו בשביל לתת כח לכל יהודי שבאם חלילה יגיע למצב כזה של נסיונות חמורים וקשים, יוכל לשוב בתשובה. ולכן תיקן דוד המלך ע"ה את ספר התהלים שכל יהודי יכול למצוא עצמו בכל מה שעבר על דוד המלך ולהיוושע ע"י זה בכל מצבו.

ולכן יום פטירתו הוא בחג השבועות כדי לסייע לבני ישראל לקבל את התורה, שהרי על דוד המלך ע"ה דרשו (ויק"ר כ א) 'טוב רואי' (שמואל א' טז יב) שכל הרואהו נזכר לתלמודו, וממילא ביום פטירתו מתאספים הכוחות שפעל בימי חייו ומתעצם ביתר שאת כוח זה של 'נזכר לתלמודו' ומסייע ביד בני ישראל לקבל את התורה.

לדעת כי גובה מעל גבוה שומר, ומכאן נלמד כמה קדושה יש בצדיקים אלו שעליהם נאמר (משלי י כה) 'צדיק יסוד עולם', ומקור נשמתם בהארות עליונים אך צימצם הקב"ה אורם שיוכלו להיות להם אחיזה בעולם הזה הגשמי, אך בעצם קדושת נשמתם למעלה למעלה מהשגתנו, וברגשי קדושה אלו ניתן לגשת לספר או לדבר מקדושתם, והזוכה להתקרב לצדיקים הנמצאים בכל דור ודור שבלעדיהם העולם אינו יכול להתקיים שכן 'צדיק יסוד עולם', בוודאי ובוודאי שיש לו להעלות במחשבתו שאין לנו כלל השגה בקדושתם ושגבה בינתנו מלהבין מעשיהם והליכותם אשר נאצלו מעולמות העליונים שאין לבר אנוש שום השגה בהם, וכך יוכל לגשת אל הקודש ולקבל מהם קדושה ברכה וישועה.

ז' אדר - יומא דהילולא של משה רבינו ע"ה:

מסירת נפשו של משה רבינו ע"ה לכפרת בני ישראל

וַעֲתָה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָה אֲשֶׁר כָּתְבָהּ (כי תשא לב לב). יש להבין מה בכך אם ימחה שמו של משה, וכי בכך יתכפר לישראל. עוד קשה להלן (לג יח) שביקש משה רבינו ע"ה מהקב"ה 'הראני נא את כבודך', והשיב לו הקב"ה 'לא תוכל לראות פני וגו' כי לא יראני האדם וחי', וכי לא ידע משה רבינו שהרואה פני ה' מת.

דרש בזה הרה"ק בעל חידושי הרי"מ ע"ה (ספר הזכות שקלים ד"ה הראיני), על פי הידוע מהמקובלים, כי בעת פטירת הצדיק מתאספים כל המעשים שפעל במשך ימי חייו, אם כן ביום פטירתו של משה יתאספו ויבואו הכוחות מציאת מצרים, מתן תורה וכל שאר הדברים שפעל בימי חייו, וייעשה עת רצון גדול כל כך שיתכפר לעם ישראל חטא העגל, ולכן ביקש 'מחני נא' כדי שיתכפרו ישראל.

כמו כן ידע גם ידע 'כי לא יראני האדם וחי', ועם כל זה ביקש 'הראני נא את כבודך', כי הוא הדבר שחפץ

ז' אדר - יומא דהילולא של משה רבינו ע"ה:

שכתב מו"ר זקני ע"ה במחשוף הלבן (דברים ד"ה ה' אלקי אבותיכם): והנה כשחוזרים לו אלף אורות שלו שניטלו ממנו בדקדוק, מרוב האמונה שיש בו ומרוב עין טובה ולב טוב שיש לו על ישראל שהוא רוצה בקיומם ובהנאתם הרבה, שהרי מצינו שמסר עצמו עליהם למיתה, כמו שנאמר (לעיל לב לב) 'ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא' וגו', אף על גב שהם גרמו שניטלים ממנו האלף אורות בכל ששת ימי השבוע, אף על פי כן מרוב אהבתו את ישראל ברך אותם כנגד האלף אורות שלו. דמה שאמר הכתוב (דברים א יא) 'יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים', כוונת משה רבינו עליו השלום היא שיזכה כל אחד ואחד מישראל, שיזכה על ידי מעשיו הטובים, עד שיהיו לו אלף אורות כמו משה רבינו ע"ה, וזה מורה הוראה עצומה שמחזיר להם אורותיהם בשבת בשמחה רבה, ובירך אותם ואמר יהי רצון שכל אחד יחזור ויזכה לאלף אורות כמו שזוכה הוא.

בחינת הנשמה היתירה כקודם חטא אדם הראשון

והנה כתבו הספרים שהכתרים שמחזיר משה רבינו בכל ערב שבת לבני ישראל היא הנשמה היתירה שהיא יתירה על הגוף, והם האורות הקדושה שהיו במתן תורה. וכך הם דברי השפת אמת ע"ה (משפטים תרמ"ז ד"ה במדרש): ואיתא כי בשבת קודש מחזיר משה רבינו ע"ה אותה הארה לכל בני ישראל, וזו בחינת נשמה יתירה, שלכן אין דומה מאור פניו של אדם בשבת לימי המעשה, עכ"ל. ולהבין הדבר באר היטב, יש לנו לשוב כבראשונה למקור חוצבה של הנשמה.

כתב השפת אמת (נשא תרנ"ד ד"ה במדרש ובד"ה והנה), כי 'נפש' לשון רצון, והנפש מלאה רצון לשוב ולהתדבק בצור מחצבתה, וקודם חטא אדם הראשון היתה כל תשוקת האדם אל הבורא יתברך, כי כן נותן השכל שיהיה כל נברא נמשך אחר הבורא, אך משחטא נתקיים בו 'משנה פניו ותשלחהו' (איוב יד כ), שגורש מגן עדן והפסיד מעמדו שהייתה הקדושה נגלית בו, ומשחטא נעשה 'עטיו של נחש' ו'זוהמת הנחש' בדורות הבאים שהיו כלולים באדם הראשון.

המשך בעמוד הבא

ישמח משה במתנת חלקו - הארות השבת מכח משה רבינו ע"ה

וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדֵים מֶהָר חוֹרֵב. וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הָרֶחֶק מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּקְרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד, וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ ה' יֵצֵא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה (לג ו-ז).

אמרו חז"ל בגמרא (שבת פח.): בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע. וכיון שחטאו ישראל, ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה, ופירקום, שנאמר 'ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב' וכו', אמר רבי יוחנן וכולן זכה משה ונטלן, דסמיך ליה 'ומשה יקח את האוהל'.

משה רבינו ע"ה מחזיר הכתרים של ישראל בכל ערב שבת

ידועים דברי האריז"ל (פרי עץ חיים שער השבת פ"ח) שבחטא העגל הסתלקו הארות הקדושה מבני ישראל, וגם ממשה רבינו עצמו הסתלקו הארות הקדושה בסיבת בני ישראל ונשאר בידו רק חלק אחד מאלף החלקים. מאחר שלא חטא השלימו לו את כל אלף החלקים מההארות שהיו לבני ישראל ונסתלקו מהם בחטא העגל, כשבאו מלאכי השרת ולקחו מהם את הכתרים שהם ההארות הקדושה שהיו להם, ובזה השלימו למשה רבינו את חלקו שנאבד.

ובכל ערב שבת מקבל משה רבינו את כל חלקיו בחזרה בסוד תוספת שבת, ואז מחזיר לישראל החלקים שלהם שהיו אצלו במשמרת, ואף שיכול היה לומר שכיון שזכה בהם יישארו אצלו, עם כל זה 'ישמח משה במתנת חלקו' - משה רבינו שמח במתנת חלקו שלו ולא בחלק של ישראל, שאינו מתאוה להשתמש בהארות של ישראל ומחזירם להם, שכן 'עבד נאמן קראת לו' שהוא נאמן בפיקדונו ומחזירו לישראל.

מאהבתו את ישראל מחזיר להם הכתרים בשמחה רבה

וזאת מעינו הטובה ומאהבתו את ישראל כמו

אלא דיבור השבת נשאר קיים לדורות עולם, ומשום כך ביום השבת ישמח משה בלוחות הברית שיש להם קיום ביום השבת.

נשמה יתירה על הגוף בקדושתה

וזה ענין הנשמה היתירה היורדת על בני ישראל בשבת בבחינת מעין עולם הבא, ובני ישראל מצויים באותה הבחינה שזכו לה במתן תורה. כדברי השפת אמת (יתרו תרמ"ח ד"ה בפסוק זכור) בכל שבת שיש בו הארה מקבלת התורה, כמו שאמרו ז"ל שמשה רבינו ע"ה מחזיר לבני ישראל הכתרים בשבת קודש והיא הנשמה יתירה ע"כ. שכן כל עניין הנשמה היתירה יש בו משמעות עמוקה יותר מהנראה בפשטות, כי האדם כולל בתוכו גוף גשמי ונשמה רוחנית, והם נלחמים ביניהם מיום היוולדו ועד יום פטירתו מן העולם, ובשבת קודש נשמת האדם יתירה בכוחה על הנשמה שבכל ימות השבוע, והיא גוברת בהארה יתירה על כוח הגוף החומרי, יותר ויותר מכפי הכנת האדם וכוחותיו, על ידי דבוקתה בשורשה בעולם העליון, והכל במתנה מן השמים שלא לפי ערך האדם בעצמו, וכל עבודת האדם ביום השבת היא במדרגה יתירה לאין ערוך מעבודתו בכל ימות השבוע, וממילא בנקל יותר לגבור ביום השבת על היצר ולעבוד את ה' יתברך כראוי, עד שאמרו שקדושת ואימת השבת מתפשטת אף על עמי הארץ. ומיד בכניסת השבת היא 'משיבת נפש' יתירה ברצון ותשוקה אל ה' אחד, והאדם משיג ומרגיש מה איבד על ידי החטא, וזהו שאומרים בכניסת שבת 'וינפש' וי אבדה נפש בחטאינו.

בתחילת השבת מודים על חלק משה רבינו שנתנה לנו

כיון שתוספת נשמה יתירה הבאה לישראל בערב שבת, היא בסיבת משה רבינו המחזיר לנו את הכתרים, על כן אנו משבחים ואומרים בכניסת השבת 'מ'זמור ש'יר ל'יום ה'שבת' ראשי תיבות 'למשה', כי מכוחו זוכים אנו להארת השבת, ויש לנו לשורר ולזמר כי ניתן חלקנו למשה רבינו הנאמן בפקדונו להשיבו לנו.

בקבלת התורה נכנסה בהם נשמה עליונה כמו קודם החטא

בקבלת התורה זכו ישראל לשוב לדרגת האדם קודם החטא עוד קודם שהטיל הנחש זוהמה בחוה וכמו שאמרו חז"ל (שבת קמה:) 'ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן'. וזה גם מה שאמרו (שם פח:) שבכל דיבור שיצא מפי הקב"ה יצתה נשמתן של ישראל ולא חזרה אליהם עד שביקשה עליהם התורה רחמים, ועל ידי זה קיבלו נשמה עליונה כמו שהיה קודם החטא, כי כפי היגיעה בתורה הקדושה כך היא 'משיבת נפש' (תהלים יט ח) ומחזירה את התשוקה והרצון לדבקה בו יתברך. ובכח נשמה זו שבלוחות הראשונות זכו בני ישראל שתהיה הקדושה נחקקת בליבם.

אך לאחר מכן בחטא העגל שוב נפלו מדרגתם הגבוהה והפסידו מעלתם שהיו בעת מתן תורה, ונעשתה מחיצה המבדלת בין ישראל לאביהם שבשמים, ואז ניטלו מהם הכתרים שזכו בהם במתן תורה.

אך בשבת נתקן הכל וחוזרים כל האבדות שנאבדו מהאדם בעוונותינו, כי גדול כוח השבת שזוכים להשיג בה את הארת הלוחות הראשונות, כי אף אם אמנם שנכשלו בחטא העגל והסתלקה מהם אותה הארה ראשונה, אבל מצות שבת נשארה באותה הארה כבתחילה, כמו שנרמז בתפילה 'ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת', 'וכתוב בהם' לשון רבים, בין בלוחות הראשונות ובין בשניות, כי אף שהיו האותיות פורחות באויר בשבירת הלוחות, מכל מקום אותיות הדיבור של שבת לא נסתלקו ועודם קיימים, ובכוח מצות השבת זוכים להתקשר בהארה הראשונה כמו קודם החטא, ולא זו בלבד ביום השבת, אלא גם בימי החול יכול כל יהודי להמשיך מקדושה זו בכוח מצות תוספת שבת מן החול על הקודש.

ובזה אפשר לבאר גם את לשון התפילה 'ישמח משה במתנת חלקו', ולכאורה מהי השמחה הגדולה במתנתו של משה רבינו, הרי הלוחות נשברו מיד ברדתו מן ההר ומה שמחה יש בהם,

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לגשת ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66